

קורס ACI מס' 5: כיצד עובדת קארמה

מקראה ראשונה: מבוא לאבהידהרמה

མཚུངས་མིན་ལུང་སྐྱོ་རོལ་པའི་དོ་རྗེའི་གསུང་ལུང་སྐྱོ་གྲུབ་མཐའ་ནས།

הלקט הראשון הוא מתוך האסכולות הפילוסופיות שנכתב על ידי צ'אנגקיה רולפה דורג'ה *Changkya Rolpay Dorje* (1717-1786)

རང་གི་སྣེ་པ་ནི། བྱི་བྲག་སྐྱོ་བ་དང་། མདོ་སྣེ་པ་དང་། སེམས་ཅམ་པ་དང་། དབུ་མ་པ་སྟེ་བཞིར་
གངས་ངེས་པར་མདོ་རྒྱུད་དུ་མ་ནས་བཤད་ཅིང་བྱུང་པར་དོ་རྗེ་སྣོང་འགྲེལ་ལས། སངས་རྒྱལ་པ་ཡི་བཞི་པ་དང་།
ལྷ་པ་བྱུབ་པའི་དགོངས་པ་མིན། །ཞེས་གངས་ངེས་པར་བཤད་ཅིང་སྟོབ་དཔོན་འཕགས་པ་ལྟས། སངས་
རྒྱལ་ཚེས་ནི་རྣམ་པ་བཞིར། །ཡིད་འདོད་རྣམས་ཤིས་མངོན་མཐོང་ཅེ། །ཅི་རྟག་རྟ་ལ་སོགས་པའི་ལམ།
ལབཤད་པའི་དེ་ཉིད་རྒྱབ་པ་པོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།

להלן האסכולות הבודהיסטיות: אסכולת המפרטים אסכולת הסוטרסטים, אסכולת רק תודעה ואסכולת דרך האמצע. מספר האסכולות הוא בדיוק ארבע; לא יותר ולא פחות. הדבר הוכח באינספור ציטטות הן מתוך הכתבים הגלויים והן מתוך הכתבים הסודיים. כדי להוכיח את מספרן, נציין קודם כול ציטוט מתוך **הביאור של לב היהלום**:

אלו שהבודהה לימד הן ארבע;
לרב הסגולות לא הייתה שום כוונה לציין חמש.

מאסטר אריידווה Master Aryadeva אמר אף הוא:

אלו הטוענים שהלימוד של הבודהה
מכיל ארבע אסכולות, רואים את הדברים לאשורם.
לאלו שרוצים לתרגל, אלו הן בדיוק הזרמים
שהוסברו על ידי המפרטים והשאר.

|| ལྷུང་བའི་རིམ་པ་ནི་ལ་ལ་དག་བཀའ་བསྟུ་བ་གསུམ་པའི་རྗེས་སུ་བྱེ་བྲག་སྐྱབ་བ་དང་མདོ་སྡེ་པ། སློབ་དཔོན་སྐྱུ་
སྐྱབ་གྱི་དུས་སུ་དབུ་མ་པ། འཕགས་པ་ཐོགས་མིད་གྱི་དུས་སུ་སེམས་ཚུལ་པ་བྱུང་བ་ཡིན་ལ་དེའི་སྡོན་དུ་གྱུབ་
མཐའ་བཞིའི་ཐ་སྐྱད་མིད་པར་འདོད་པ་ནི་མི་འཐད་དེ། མཁའ་འགྲོ་རྒྱ་མཚོ། དབྱེས་དོར་གྱི་རྒྱུད་བཏག་
གཉིས། དུས་འཁོར་གྱི་རྒྱུད། དོ་རྗེ་ཨ་ར་ལིའི་རྒྱུད་སོགས་ལས་གྱུབ་མཐའ་བཞིའི་ཐ་སྐྱད་གསུངས་པའི་སྤྱིར་
ན།

בתשובה לשאלה על ההתפתחות של ארבע אסכולות אלו, ישנם הטוענים שאסכולות המפרטים ואסכולות הסוטריסטים החלו לאחר המפגש השלישי של המועצה לכינוס הכתבים. הם טוענים שאסכולות דרך האמצע החלה בימיו של מאסטר נגארג'ונה Master Nagarjuna ואסכולות רק תודעה החלה בתקופתו של אריה אסנגה Arya Asanga. הם גם מאמינים שלפני תקופה זו ארבע אסכולות לא היו ידועות.
אלא שדעה זו אינה נכונה, מאחר ואנו מוצאים את הרעיון של ארבע אסכולות בעבודות כגון *אוקיינוס של מלאכים*, *הלימוד הסודי של Hevajra (בשני חלקים)*, *הלימוד הסודי של גלגל הזמן (Kalachakra)*, *הלימוד הסודי של Vajra Arali*, וכן אצל אחרים.

༄༅། སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་བརྩོམས་པའི་ཚེས་མདོན་པ་མཛོད་ལས།

הפסוקים הכלולים בביאור שלפנינו לקוחים מתוך *אוצר החוכמה הגבוהה Treasure House of Knowledge* של מאסטר וסובנדהו Master Vasubandhu (350 לספירה).

༄༅། རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྱུབ་གྱིས་བརྩོམས་པའི་མཛོད་ཀྱི་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ནས།

הביאור לטקסט והפסוקים הבאים לקוחים מתוך *הארט הדרך לחופש* של גיילוונה גנדון דרופ, Gyalwa Gendun Drup, הוד קדושתו הדלאי לאמה הראשון (1391-1474).

|| དེ་ལ་འདིར་བཛོད་བྱ་གཞི་ལྷ་ཚོད་བྱེད་གནས་བརྒྱད་གྱི་སློབ་ཀྱི་ལ་འབབས་པར་བྱེད་པ་ཚེས་མདོན་པའི་
མཛོད་འཆད་པ་ལ། །། མཚན་གྱི་དོན། འགྲུར་གྱི་ཕྱག་གཞུང་གི་དོན། མཇུག་གི་དོན་ནོ། །དང་པོ་ལ་
གཉིས། མཚན་བསྐྱར་བ་དང་། མཚན་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི།

אוצר החוכמה הגבוהה משתמש בשמונה פרקים כדרך לבטא את נושאו, שהם מחמישה סוגים בסיסיים. להסבר שלנו לטקסט זה יש ארבעה חלקים: ההסבר לכותרת, קידת המתרגם, הסבר לגוף הטקסט, והסבר לסיכום. במסגרת ההסבר לכותרת, ראשית נתרגם אותה ולאחר מכן נבהיר את משמעותה.

אודות הכותרת

༄༅། རྒྱ་པར་སྐད་དུ། ཨ་ལྷི་རྣམ་གོཏུ་ཀུ་རི་ཀུ།
བོད་སྐད་དུ། ཚོས་མངོན་པའི་མཛོད་གྱི་ཚིག་ལེན་ལུས་པ།

הכותרת של הטקסט בסנסקריט היא

Abhidharma Kosha Karika

אבהידהרמה קושה קאריקה

בטיבטית:

ཚོས་མངོན་པའི་མཛོད་གྱི་ཚིག་ལེན་ལུས་པ།

Chu Ngunpay Dzu Kyi Tsikleur Jepa

בעברית:

השיר של אוצר החוכמה הגבוהה

རྒྱ་པར་གྱི་སྐད་དུ་བསྟན་བཅོས་འདིའི་མཚན་ལ། ཨ་ལྷི་རྣམ་གོཏུ་ཀུ་རི་ཀུ་ཞེས་བྱ་ལ། དེ་བོད་སྐད་དུ་ཚོས་
མངོན་པའི་མཛོད་གྱི་ཚིག་ལེན་ལུས་པ་ཞེས་པའོ། །གཉིས་པ་ནི། དེ་ཡང་ཨ་ལྷི་ནི་མངོན་པ། ལྷམ་ནི་
ཚོས། གོཏུ་ནི་མཛོད། ཀུ་རི་ཀུ་ནི་ཚིག་ལེན་ལུས་པའོ།

אבהידהרמה פירושו "ידע",

קושה פירושו בית אוצר,

וקאריקה פירושו "מוצג בחרוזים", או "שיר".

།བསྟན་བཅོས་གྱི་མཚན་སློའི་སྐད་དུ་སྟོས་པ་ལ་ནི་གཞུང་ཁྲུང་ས་བཙུན་པར་བསྟན་པའི་དགོས་པ་ཡོད་དེ།
དུས་གསུམ་གྱི་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་འཚང་རྒྱ་བའི་གནས་རྟོ་རྩེ་གདན་ཡིན་པས་རྒྱ་པར་རིག་པའི་འབྲུང་གནས་ཏེ་
རྒྱ་སྐད་སྟོས་པས།

ולמה אנחנו בכלל טורחים להזכיר את הכותרת בסנסקריט לביאור זה של דברי הבודהה? משום שאנחנו רוצים לציין שחיבור זה בא ממקור מכובד. הבודהות שבכל שלושת הזמנים, בעבר, בהווה או בעתיד, מגיעים להארה ב"מושג היהלום" שבהודו,¹ ולכן ציון השם ההודי מרמז על מקורו בערס הידע, הודו.

ཏྲུ་གར་མར་འདུག་སྐྱེས་ནས་དངོས་པོ་ལ་བསྟན་བཅོས་དེ་ཙམ་ལས་མིད་ཀྱང་འབྱུང་བྱུངས་བཟང་བས་ཉན་བཤད་ལ་
འཇུག་སྟེ། དཔེར་ན་ཚོང་པ་ཀུན་གྱི་ཁམས་ཀྱི་ནས་ཡོད་བྱས་ན་བྱུང་ས་བཟང་བས་ཚོང་ལ་འཇུག་པ་དང་འདྲའོ།

שוויו של הביאור הוא לא יותר ולא פחות מערכו, אבל אם אנשים יחשבו שהוא הגיע מהודו, הם יטרחו ללמוד וללמד אותו, ולו רק בשל המקור המכובד. זה בדיוק כפי שנוהגים הסוחרים המקומיים; אם הם שומעים שהמקור של השעורה הוא מן השפלה, מייד הם רוצים לסחור בה, מאחר שמוצאה הוא טוב.

།ཏྲུ་སྐད་མིད་ན་དངོས་པོ་ལ་བསྟན་བཅོས་ལེགས་ཀྱང་བོད་མའོ་སྐྱེས་ནས་ཉན་བཤད་ལ་མི་འཇུག་སྟེ། དཔེར་ན།
སུ་གསུམ་པའི་ནས་ཡོད་བྱས་ན་དངོས་པོ་ལ་ནས་བཟང་ཡང་ངན་ལོ་སྐྱེས་ནས་ཚོང་ལ་མི་འཇུག་པ་བཞིན་ལོ།

ביאור עשוי אפילו להיות מצוין, אבל אם לא תכלול בו קצת סנסקריט איש לא ירצה לעבוד אתו. הם חושבים שזה סתם טקסט טיבטי, בדיוק כפי שסוחרים מקומיים ששומעים שמקור השעורה בא מאיזו פינה שכוחה באזור הררי הם מסרבים לגעת בה, מבלי לבדוק אפילו אם היא טובה או רעה.

།ཡང་སྐྱི་ཉའི་སྐད་བཟང་པོ་ལ་བག་ཆགས་གཞག་པའི་དགོས་པ་ཡོད་དེ། དུས་གསུམ་གྱི་སངས་རྒྱས་ཐམས་
ཅད་སངས་རྒྱས་ནས་སྐྱི་ཉའི་སྐད་དུ་ཚོས་གསུངས་པས། ད་ལྟ་འདི་ཙམ་ལ་འདྲིས་པས་ཀྱང་བག་ཆགས་ཀྱིས་
རང་གི་རང་གིས་སྐད་ཤེས་ནས་འོང་བ་དང་། ཡང་སྐྱི་ཐད་ལོག་ལ་མཁས་པའི་དགོས་པ་ཡོད་པས་སོ།

יש מטרה נוספת לציין השם בסנסקריט, והיא ליצור הערכה מנטלית לשפה מצוינת זו. כל הבודהות של כל שלושת הזמנים מלמדים את הדהרמה בסנסקריט לאחר שזכו להארה. הכרות, אפילו במידה קטנה, עם השפה, יוצרת זרעים מנטליים אשר יבשילו באופן אוטומטי לידע שוטף של השפה, ולבסוף - הדבר גם מסייע לאדם להבין את ההבדל בסדר המילים בטיבטית לעומת הסנסקריט.

།འོ་ན་མཚན་ཐོག་མར་སྐྱོས་པའི་དགོས་པ་གང་ཞིན། སྐྱིགས་བམ་ཚོགས་ཚུང་དུས་ཉིད་པ་དང་། གང་ཡིན་
ཉིགས་སྐྱ་བའི་དགོས་པ་ཡོད་དོ། །ཏྲུ་སྐད་དང་བོད་སྐད་པན་ཚུན་མཚམས་སྒྲུར་ཉེ་སྐྱོས་པའི་དགོས་པ་ནི།
ལོ་ཙ་བའི་དྲིན་ཤེས་ནས་བྱས་པ་གཞོ་བ་ལ་འཇུག་པའི་ཆེད་ཡིན་ལོ། །མཚན་དོན་དངོས་ཀྱི་དོན་འོག་ཏུ་འཆད་དོ།

¹ זהו כינוי לבודההגיהה.

ולמה אנחנו מזכירים את הכותרת מייד בהתחלה? זה מסייע למצוא את הכרך הנכון ולהבין את נושאו במבט אחד.
ולמה להעמיד את הסנסקריט לצד הטיבטית? כדי שנוכל לזכור את חסדם של המתרגמים האמנים, ונשאף להשיב את חובנו להם.

נסביר בהמשך את החשיבות של הכותרת, אך תחילה - קידת המתרגם.

བུམ་པོ་ལ་གསུམ། གནས་བརྒྱུན་གྱི་རྣམ་པར་གཞག་པ། བརྒྱུན་པོ་དེ་དག་གི་འབྲེལ་རྣམ་པར་གཞག་པ།
གནས་གང་ན་བརྗོད་བྱ་གང་སྟོན་བསྟན་པའོ། །དང་པོ་ནི།

ועכשיו נפנה אל החלק השני של הטיפול המפורט בנושא הטקסט: הסבר על התופעות הנגרמות. בהקשר זה נבחן את התוכן הממשי של הטקסט רק לאחר דיון במבנהו, שהוא בן שלושה חלקים:
- רשימה של שמונת הפרקים,
- תיאור הזיקה ביניהם,
- ותיאור של הנושאים המוצגים בכל אחד מהשמונה.

སྟོན་དཔོན་གང་སྟེལ་ནི། ཟག་བཅས་ཟག་པ་མེད་ཚེས་རྣམས། ། ཞེས་པ་མདོར་བསྟན་དུ་བྱས་ནས་དེ་
ཉིད་རྒྱས་པར་འཆད་པ་ལ་གནས་བརྒྱུན་དུ་མཛད་དེ། དེ་ལ་ཟག་བཅས་ཟག་མེད་སྤྱིར་བསྟན་པའི་ཕྱིར་གནས་
དང་པོ་གཉིས་བསྟན། ཟག་བཅས་བྱི་བྲག་ཏུ་སྟོན་པའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་གནས་གསུམ་སྟེ། གང་ཀུན་ནས་
ཉོན་མོངས་པ། གང་དུ་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ། ཇི་ལྟར་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པ་གསུམ་རིམ་པ་ལྟར།
སེམས་ཅན་གྱི་འཛིག་རྟེན་ཁམས་གསུམ་འགོ་བ་ལྷ་དང་། སྟོན་གྱི་འཛིག་རྟེན་དང་། སྟེ་གནས་བཞི་རྟེན་
འབྲེལ་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་སྟོན་པ་གནས་གསུམ་པ་དང་། གང་གིས་ཀུན་ནས་ཉོན་མོངས་པར་བྱེད་པའི་ཟག་
བཅས་གྱི་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པའི་དབང་དུ་མཛད་ནས། གནས་བཞི་པ་དང་ལྷ་པ་དང་།

מאסטר פורנהוורדהנה Master Purnavardhana מציג את שמונת הפרקים של *אוצר החוכמה הגבוהה* כדלקמן:

שמונת הפרקים נכתבו על מנת להבהיר בפירוט את אשר הובא רק בתמצית במילות הפתיחה של הטקסט:

"כל התופעות הן טהורות או בלתי טהורות." שני הפרקים הראשונים של הטקסט מוקדשים לדיון כללי בתופעות טהורות ובלתי טהורות.

הצגה מפורטת של תופעות בלתי טהורות מופיעה בשלושת הפרקים הבאים.

הפרק השלישי, למשל, מתייחס (1) *מי הם* אלו שהם כל כך מיוסרים (2) *היכן* הם שוכנים בשעה שהם מתייסרים (3) *למה* הם כל כך מתייסרים.

הטקסט עושה זאת על ידי הצגת (1) חמשת סוגי היצורים בשלושת היקומים - עולם היצורים החיים; (2) העולם החיצוני - ה"כלי" שמכיל יצורים אלו, ו (3) ארבעת אופני הלידה ושתים עשרה החוליות של ההתהוות המותנית.

הפרק הרביעי והחמישי מתארים מהו שגורם ליצורים כל כך להתייסר - מעשים לא טהורים ונגעים רוחניים.

ཟག་མེད་བྱེ་བྲག་ཏུ་སྟོན་པའི་དབང་དུ་མཛད་ནས་གནས་སྤྱི་མ་གསུམ་སྟེ། གང་རྣམ་པར་བྱང་བའི་གང་ཟག་དང་
གང་དུ་རྣམ་པར་བྱང་བའི་གནས་དང་ཇི་ལྟར་རྣམ་པར་བྱང་བའི་མངོན་པར་རྟོགས་པའི་རིམ་པ་སྟོན་པ་བླ་སྤྱུག་པ་
དང་། མདོ་ལས། ཉོན་མོངས་པ་དག་ནི་ཡི་ཤེས་ཀྱིས་གཞོམ་པར་བྱ་བ་ཡིན་ནོ། །ཞེས་འབྱུང་བས་གང་
གིས་རྣམ་པར་བྱང་བར་བྱེད་པ་གནས་བདུན་པ་དང་། མདོ་ལས། སེམས་མཉམ་པར་བཞག་པས་ནི་ཡང་
དག་པ་ཇི་ལྟར་བཞེན་དུ་རབ་ཏུ་ཤེས་སོ། །ཞེས་འབྱུང་བས་ཡི་ཤེས་རྟེན་བརྟེན་པའི་དབང་དུ་མཛད་ནས་གནས་
བརྒྱད་པ་སྟོམས་འཇུག་བསྟན་པ་བཤད་དོ་ཞེས་འཆད་དོ།

שלושת הפרקים האחרונים נותנים פירוט מקיף של התופעות הטהורות. פרק שש עונה על שאלות למיהו זה שעובר את הטיהור, איזה סוג אדם הוא זה; היכן נמצא המקום שבו הוא עובר את הטיהור, וכיצד הוא מטהר, על ידי אילו שלבים של תובנה. פרק שבע עוסק בנושא מהו הדבר אשר גורם לאדם להיטהר, כפי שנאמר בסוטרה: "נגעים רוחניים הינם דבר שהחוכמה חייבת להשמיד". פרק שמונה עוסק במדיטציה - זו שמהווה בסיס שעליו יכולה החוכמה להסתמך - כפי שהסוטרה ממשיכה וקובעת "התודעה במדיטציה רואה את המציאות הטהורה."

།སྟོན་གྱི་སྟོབ་དཔོན་ཁ་ཅིག་ནི། དམིགས་པ་དང་སྟོད་པ་དང་འབྲས་བུ་སྟོན་པའི་དབང་དུ་མཛད་ནས་གནས་
བརྒྱད་དུ་བསྟན་ཏེ། དམིགས་པ་ལའང་གཉིས་ལས་ཇི་སྟེད་པ་སྟོན་པ་གནས་དང་པོ་གཉིས། ཇི་ལྟར་བདེན་
བཞི་སྟོན་པ་གནས་གསུམ་པ་དང་བཞི་པ་དང་ལྔ་པ་རྣམས་དང་། ཇི་ལྟར་སྟོད་པའི་མངོན་པར་རྟོགས་པ་བསྟན་པ་
གནས་དུག་པ་དང་། འབྲས་བུ་ཡི་ཤེས་དང་དེས་བསྟུས་པའི་ཡོན་ཏན་སྟོན་པའི་དབང་དུ་མཛད་ནས་སྤྱི་མ་གསུམ་
བསྟན་ཏེ་ཞེས་འཆད་དོ།

מאסטרים אחרים מן העבר תיארו את שמונת הפרקים כדלקמן:

העבודה מוצגת בשמונה פרקים כדי לטפל בשלוש נקודות: אובייקטים, פעולה ותוצאה. באופן כללי, את כל האובייקטים ניתן לחלק לשני סוגים: המציאות הנראית לעין והמציאות בפועל. שני הפרקים הראשונים מוקדשים למציאות הנראית לעין; הפרק השלישי, הרביעי והחמישי דנים במציאות בפועל - ארבע האמיתות. הפרק השישי מסביר את הצורות השונות של תובנה, אשר תחום

קורס ACI מס' 5: כיצד עובדת קארמה, מקראה I

פעולתה הוא המציאות בפועל. התוצאה שמושגת, החוכמה, כמו גם סגולות אישיות אחרות שמתקשרות אליה, זוכות לטיפול בשני הפרקים האחרונים.

ראוי לציין כי הקורס מספק מידע על כלל המושגים והמושגים הנלמדים, אך לא עוסק במטרה להעניק הכשרה או תואר. מטרתו היא להעניק ידע והבנה עמוקה על המושגים והמושגים הנלמדים, ולסייע בהבנתם ולהשתמש בהם בצורה יעילה. מטרתו היא להעניק ידע והבנה עמוקה על המושגים והמושגים הנלמדים, ולסייע בהבנתם ולהשתמש בהם בצורה יעילה. מטרתו היא להעניק ידע והבנה עמוקה על המושגים והמושגים הנלמדים, ולסייע בהבנתם ולהשתמש בהם בצורה יעילה.

באשר לזיקה בין הפרקים:

הפרק הראשון מציג את הנושא הכללי שאליו מתייחסים החיבורים על החוכמה: תופעות טהורות ובלתי טהורות. פרק זה רק מזכיר את הכוחות ואת האופן שבו מתרחשות תופעות נגרמות, ועל כן הפרק הבא, השני, מוקדש לדיון מפורט יותר בשני נושאים אלו. משום כך הנושא של שלושת העולמות, שזכה לאזכור קל בלבד בפרקי הפתיחה הללו, נחקר לעומק בפרק השלישי. יש מי שמאמינים ששלושת העולמות שהוצגו שם הינם יציר כפיו של איזה אל, כגון זה המכונה "רב העוצמה"; ולכן הפרק הבא, הרביעי, שולל רעיון זה ומראה שהמקור האמיתי הינו המעשים, הקארמה.

יש לציין כי מטרתו היא להעניק ידע והבנה עמוקה על המושגים והמושגים הנלמדים, ולסייע בהבנתם ולהשתמש בהם בצורה יעילה. מטרתו היא להעניק ידע והבנה עמוקה על המושגים והמושגים הנלמדים, ולסייע בהבנתם ולהשתמש בהם בצורה יעילה. מטרתו היא להעניק ידע והבנה עמוקה על המושגים והמושגים הנלמדים, ולסייע בהבנתם ולהשתמש בהם בצורה יעילה.

המסר של הפרק הבא, החמישי, הוא שהכוח המניע מאחורי המעשים שנסקרו בקצרה בפרק ארבע הוא הנגעים המנטליים שהם כל כך שכיחים. הפרק השישי מוקדש להצגת דרך שבאמצעותה נוכל להפסיק נגעים אלו, ועל כן הגיוני שיבוא מייד לאחר הצגתם. הפרק השביעי מספק פרטים נוספים על סוגי הידע שהוצגו בפרק השישי; ולבסוף, הפרק השמיני משלים את קשרי הגומלין שבין הפרקים ע"י שהוא מרחיב על הסגולות שיש לבודדה במשותף עם ישויות מתקדמות בשלבים נמוכים יותר – סגולות אלו, וכן אלו שהן ייחודיות לבודהה, הוצגו לראשונה בפרק שבע.

ראוי לציין כי הקורס מספק מידע על כלל המושגים והמושגים הנלמדים, אך לא עוסק במטרה להעניק הכשרה או תואר.

הנקודה השלישית שהבטחנו בראשית דברנו, תיאור הנושאים המוצגים בכל אחד משמונת הפרקים, יובן מתוך דבריו של המאסטר עצמו בחיבורו.

གཉིས་པ་སློབ་སློན་དུ་བཏང་ནས་མཚན་གྱི་དོན་བཤད་པ་ལ་གཉིས། ཚོས་མངོན་པ་བཤད་པ་དང་། མཛོད་
བཤད་པ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གཉིས། དངོས་དང་། ཞུང་གྲུང་རྗེས་འབྲང་གི་དོན་ལ་དཔྱད་པ་ལོ།

לאחר שכיסינו את ההתחייבות להשלים את הטקסט, ואת דברי ההלל המקדימים, נציג כעת את ההסבר לכותרת הטקסט עצמו, שזהו הנושא הראשון שנידון לאחר שהמחבר יצר לעצמו השראה לחיבור. המילה "חוכמה" תבואר תחילה, הן בפני עצמה והן בעקיפין, תוך התייחסות לדברים הנלווים לה. לאחר מכן נדון בביטוי "אוצר".

5

ידע והדברים שנלווים אליו

།ཚོས་མངོན་ཤེས་རབ་རྗེ་མེད་རྗེས་འབྲང་བཅས།

ידע הינו חוכמה טהורה וכל הדברים שנלווים אליה

[L.5]

།དང་པོ་ནི། ཚོས་མངོན་མཛོད་གྱི་བསྟན་བཅོས་རབ་བཤད་བྱ། ཞེས་བཤད་ན། ཚོས་མངོན་པ་དེ་གང་ཞེ་
ན། འདི་ལ་གཉིས་ཡོད་པ་ལས་

מאסטר וסובנדוהו הבטיח "לכתוב חיבור זה, אוצר החוכמה הגבוהה", אבל למה התכוון במילה "חוכמה" או "ידע"? ישנם שני סוגים של ידע. את הראשון ניתן לתאר באמצעות קביעה לוגית:

ཟག་མེད་གྱི་མཐོང་སློམ་མི་སློབ་ལས་གསུམ་པོ་ཚོས་ཅན། དོན་དམ་པའི་ཚོས་མངོན་པ་ཡིན་ཏེ། རྗེ་མ་མེད་
པའི་ཤེས་རབ་རྗེས་འབྲང་དང་བཅས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

הבה נקח את שלוש הדרכים הטהורות: זו של ראייה, זו של התרגול, וזו של לא עוד למידה. אלו מהוות ידע של ממש, מאחר שהן מהוות חוכמה טהורה ואת מה שנלווה אליה.

གཉིས་པ་ལ་གཉིས། དོན་དམ་པའི་ཚོས་མངོན་པའི་རྗེས་འབྲང་དང་། བརྟམ་བཏགས་པའི་ཚོས་མངོན་པའི་
རྗེས་འབྲང་གི་དོན་ལ་དཔྱད་པ་ལོ། །དང་པོ་ལ་གསུམ། ས་གང་ལ་བརྟེན་པ། རྟེན་བརྟེན་པའི་དོན།
འཁོར་དང་བཅས་ན་ཕུང་པོ་དུ་བ་ཡིན་དཔྱད་པ་ལོ།

החלק השני של הידע, הדברים שנלווים אליו, יוצג בהמשך בשני חלקים: הדברים שבאמת נלווים אל הידע, והדברים שנלווים לידע באופן נומינלי בלבד. בדיון על הדברים שבאמת נלווים לידע נתייחס לנושאים הבאים: הרמה שעליה הם

מסתמכים, המשמעות של הסתמכות זו בהקשר הנוכחי, ובחינת הנושא של מספר המצבורים של הידע, אם מביאים בחשבון את כל מה שמתלווה אליו.

|דַּע-בֵּי-כִּי| אֵלֶּיךָ דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ אֶחְסֶד-לִמְסִיחֵי-בְּרַחְמֵיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ
 פִּתְיֵיךָ | אֶחְסֶד-לְפָנֶיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ
 אֶחְסֶד-לְפָנֶיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ אֶחְסֶד-לְפָנֶיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ
 דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ

על אילו רמות מסתמכות שלוש הדרכים שהוזכרו? דרך הראייה עשויה להסתמך על כל אחת משש הרמות של ריכוז. זאת משום שהשלב הסופי של דרך ההכנה עצמו, הידוע כ"דבר הגבוה ביותר" עשוי להסתמך על כל אחת משש רמות אלו; ודרך הראייה נסמכת תמיד על אותה הרמה כמו זו של ה"דבר הגבוה ביותר". כפי שנאמר בכתבים "אותה הרמה כמו הדבר הגבוה ביותר". גם הכתבים מאשרים את טענתנו שהשלב של ה"דבר הגבוה ביותר" יכול להסתמך על כל אחת משש הרמות:

זה שבא ממדיטציה, וזה שאין לעצור בעדו,²
 מסתמכים על רמת ריכוז יוצאת דופן.

דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ
 דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ
 דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ

השלב של "הדבר הגבוה ביותר" על דרך ההכנה אינו מסתמך על שום רמות מקדימות מלבד זו שהוזכרו. הרמה של "זה שאין לעצור בעדו" היא טהורה, בעוד שהרמות האחרות הן בלתי טהורות – אלו הן רמות שבהן התוכנות של המתרגל נובעות אך ורק מהבחנות בין רמות של התנסות שהן מעודנות יותר או מעודנות פחות. כמו כן הרמה של ה"דבר הגבוה ביותר" על דרך ההכנה, לעולם לא יכולה להסתמך על הרמה של התשוקה, שכן זהו שלב של מדיטציה מבוקרת, ואין הדבר כך ברמה של התשוקה.

אֶחְסֶד-לְפָנֶיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ
 אֶחְסֶד-לְפָנֶיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ אֶחְסֶד-לְפָנֶיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ דֵּי-בְּרַחְמֵיךָ סֵּבֵא-לְפָנֶיךָ

השלב של "הדבר הגבוה ביותר" גם לא יכול להסתמך על אף אחד משלוש הרמות הראשונות של עולם חסרי הצורה, שכן בשלבים אלו המודט אינו מסוגל להתמקד על רמת התשוקה – דבר שהוא הכרחי בדרך הראייה. לבסוף, בלתי

² המדובר ברמה המקדימה של הרמה הראשונה בעולם הצורות, 'מי' חֹמֶה, שהיא הרמה שבה יש להימצא כדי לראות ריקות ישירות.

אפשרי הוא שהשלב של "הדבר הגבוה ביותר" יסתמך על הרמה של "פסגה" - הרביעית מבין הרמות של עולם הסרי הצורה – שכן ברמה זו יכולת ההבחנה של המודט אינה חדה דייה.

ཟག་མིང་སྒྲོམ་ལམ་དང་མི་སྒྲོབ་ལམ་ནི་ཟག་མིང་ས་དགུ་གང་རྩུང་ལ་བརྟེན་ནོ།

הדרך הטהורה של התרגול, כמו גם הדרך של "אין עוד למידה", יכולות שתיהן להסתמך על כל אחת מתשע הרמות הטהורות.

།གཉིས་པ་ནི། བརྟེན་པའི་དོན་ཡང་ལམ་དེས་དེའི་ངོ་བོར་སྐྱེས་པ་ལ་བྱེད་ཀྱི་འཁར་གཞིང་ལ་རྒྱ་ལྷག་བརྟེན་པ་ལྟ་ བྱའི་རྟེན་བརྟེན་པ་དོན་གཞན་ནི་མ་ཡིན་ནོ།

למילה "הסתמכות", שבדיון הקודם, אין המשמעות הרגילה, כמו למשל שמוט של דגל נסמך על ידי איזה צינור בקרן גגות הבתים הטיבטיים, אלא זה יותר במובן שהדרך, או התובנה המנטלית, למעשה מהווה את הרמה הספציפית שעליה היא מסתמכת.

།གསུམ་པ་ནི། འཁོར་དང་བཅས་ན་སྤང་པོ་དུ་བ་ཡིན་ཞེ་ན། ཟག་མིང་གི་ཤེས་རབ་གི་འཁོར་དུ་ཟག་མིང་གི་ སྒྲོམ་པས་བསྐྱེས་པའི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་གཞུགས་ཀྱང་ཡོད་པས་སྤང་པོ་ལྟ་བུ་ཅན་ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ བསམ་གཏན་དང་པོ་གཉིས་ལ་བརྟེན་ནས་ཡིད་བདེ་དང་གསུམ་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སེམས་བདེ། བཏང་སྒྲོམས་གི་ ས་གཞན་གང་རྩུང་ལ་བརྟེན་ནས་ཚོར་བ་བཏང་སྒྲོམས་དང་། ཡིད་ཤེས་འཁོར་དུ་བྱུང་བའི་འདུ་ཤེས། སེམས་བྱུང་འདུ་བྱེད་ཀྱི་སྤང་པོ། ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ཅི་རིགས་པ་ཡིད་གི་རྣམ་ཤེས་དང་བཅས་པ་རྣམས་ཡོད་པའི་ ཕྱིར།

כמה מצבורים יש לידע, אם כוללים גם את כל מה שנלווה אליו? ניתן לומר שלידע יש את כל חמשת המצבורים, היות שחוכמה שהיא בלתי טהורה באה יחד עם הצורה הבלתי מתקשרת שכוללה בשמירת מוסר טהורה. התחושות קיימות כמחשבה של עונג אם החוכמה נסמכת על שתי הרמות הראשונות של ריכוז. אם היא נסמכת על השלישית, יש עונג מנטלי. אם היא נסמכת על רמות אחרות, של תחושות ניטרליות, הרי שזה מעיד על קיומה של תחושה ניטרלית. המצבורים של יכולת ההבחנה ושל הגורמים המנטליים האחרים קיימים כמלווים לתודעה, בין אם אלו התפקודים המנטליים או גורמים אחרים שאינם קשורים לתודעה – וכן מצבור ההכרה.

ནས། ཐོས་བྱུང་། དེ་ལས་བསམ་བྱུང་། དེ་ལས་སྒོམ་བྱུང་། དེ་ལས་ཟག་མེད་གྱི་ཤེས་རབ་སྐྱེ་བའི་
ཕྱིར།

נוכל להשתמש בניסוח של טיעון לוגי:

הבה נתבונן בדברים הנלווים לידע שזה עתה הזכרו.
ניתן לכנותם "ידע" משום
שהם מהווים את הסיבות להשגת הידע עצמו.

བཏགས་པ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དེ། དོན་དམ་པའི་ཚེས་མངོན་པ་ཐོབ་པ་ལ་བྱོད་ཐབས་སམ་རྒྱུར་བསྟན་དགོས་སོ་
ཞེས་གོ་བའི་ཆེད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དངོས་ལ་གཞོན་བྱེད་ཡོད་དེ། ཟག་བཅས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

מהו למעשה התהליך של הסיבתיות במקרה זה? חוכמה טהורה נובעת מתוך חוכמת המדיטציה, שנובעת מחוכמת
ההרהור, שנובעת מחוכמת הלמידה – וכולן תלויות בחוכמה שאיתה אדם נולד.
בכנותו דברים אלו כ-"ידע" המחבר מכוון למטרה מאוד מסוימת: הוא מנסה לומר לנו שיש להסתמך עליהם כעל
שיטות, או גורמים להשגת הידע האמיתי. למעשה הם לעולם לא יכולים להוות ידע, מאחר שהם עצמם בלתי טהורים.

འོ་ན་གསུམ་པོ་ས་གང་ན་ཡོད་ཅེ་ན། སྐྱེས་ཐོབ་གྱི་ཤེས་རབ་ནི་ཁམས་གསུམ་ག་ན་ཡོད།

באיזו רמה ניתן למצוא כל אחד משלושת הדברים הנלווים שהזכרו?
החוכמה שאיתה אדם נולד קיימת בכל שלושת היקומים.³

ཐོས་བྱུང་ནི་འོག་མ་གཉིས་ན་ཡོད་གྱི་གཟུགས་མེད་ན་མེད་དེ། དེ་ན་སྐྱེས་ཐོབ་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། བསམ་བྱུང་
འདོད་པ་ན་ཡོད་གྱི་གོང་མ་གཉིས་ན་མེད་དེ། དེ་གཉིས་ན་སེམས་པར་བརྩམས་པ་ཅོམ་གྱིས་ཉིང་ངེ་འཛིན་དུ་
འགྱུར་བའི་ཕྱིར། སྒོམ་བྱུང་ནི་གོང་མ་གཉིས་ན་ཡོད་གྱི་འདོད་པ་ན་མེད་དེ། འདོད་པ་མཉམ་པར་མ་བཞག་
པའི་ས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

חוכמה שמקורה בלמידה נתן למצוא בשני העולמות הנמוכים אך לעולם לא בעולם חסרי הצורה, מאחר שבעולם זה אין
בנמצא שום צליל שניתן לשמעו. חוכמה שמקורה בהרהור קיימת בעולם התשוקות אך לא בשני העולמות הגבוהים
יותר, מאחר ששם עצם הפעולה של כיוונון התודעה לעבר אובייקט מסוים מביאה לריכוז חד נקודתי. חוכמה
מדיטטיבית, לעומת זאת, מופיעה רק בעולמות הגבוהים יותר ולעולם לא בעולם התשוקות, מאחר שאין ברמה זו
מדיטציה שהיא מבוקרת.

³ עולם התשוקות, עולם הצורות ועולם חסרי הצורה.

7

אודות הביטוי "אוצר"

།འདིར་དེ་དོན་དུ་ཡང་དག་ཚུད་ཕྱིར་རམ།

།འདི་ཡི་གནས་དེ་ཡིན་པས་ཚོས་མངོན་མཛོད།

"אוצר החוכמה" משום שכולם כלולים בין נושאים;
או משום שהוא מקומה של החוכמה.

[I.7-8]

།གཉིས་པ་མཛོད་བཤད་པ་ནི། ཚོས་མངོན་མཛོད་གྱི་བསྟན་བཅོས་རབ་བཤད་བྱ། ཞེས་བཤད་ན། ཚོས་
མངོན་པའི་མཛོད་དེ་གང་ཞེ་ན། བསྟན་བཅོས་འདི་ལ་ཚོས་མངོན་པའི་མཛོད་ཅེས་བྱ་སྟེ། མངོན་པ་སྟེ་བདུན་
པོ་དེའི་དོན་གཅིས་གཅིས་རྣམས་བསྟན་བཅོས་འདིར་ནི་དེ་བཟོན་བྱའི་དོན་དུ་ཡང་དག་པར་ཚུད་པའི་ཕྱིར། དཔེར་
ན། རལ་གྱི་གང་དུ་འཇུག་པའི་ཤུབས་དེ་ལ་རལ་གྱིའི་ཤུབས་ཞེས་བཟོན་པ་དང་ནོར་གང་དུ་འཇུག་པའི་གནས་དེ་
ལ་ནོར་གྱི་མཛོད་ཅེས་བཟོན་པ་བཞིན་ནོ།

מאסטר וסובנדהו אמר: אני אחבר את הביאור הזה, "אוצר החוכמה הגבוהה". ומדוע הוא נקרא "אוצר של חוכמה"?
משום שכל הרעיונות החשובים ביותר של "שבעת הספרים על חוכמה"⁸ כלולים בנושא שבו דן הביאור של מאסטר
וסובנדהו. והשם גם מזכיר, למשל, את הדימוי של הנדן שמגן על החרב, וגם משום שהוא המקום, או בית האוצר שבו
מוגנת החוכמה.

།ཡང་ན་ནི་མངོན་བ་སྟེ་བདུན་པོ་དེ་ལ་མངོན་པའི་མཛོད་ཅེས་བྱ་སྟེ། དེ་བསྟན་བཅོས་འདིའི་འབྲུང་ཁྲུངས་སམ་
གནས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། རལ་གྱི་གང་ནས་ཕུང་བ་དེ་ལ་རལ་གྱིའི་ཤུབས་ཞེས་བཟོན་པ་བཞིན་ནོ།

ניתן גם לומר ששבעת הספרים על חוכמה הם עצמם "בית האוצר" או המקור של העבודה הנוכחית, והדימוי של "נדן
החרב" גם מצביע על המקום שממנו החרב נשלפת.

།གསུམ་པ་དགོས་པ་སྟོན་དུ་འགྲོ་བས་སྟོན་པས་གསུངས་པར་སྐབ་པ་ནི།

בהמשך נראה שהלימוד על החוכמה הוא בעצם מילת המורה,⁹ אבל קודם נביא הצהרה על מטרת החיבור.

⁸ כתבים בודהיסטיים שהיוו בסיס ל"אוצר החוכמה הגבוהה" ואשר נכחדו מאז כתיבתם.
⁹ כלומר – לימוד של הבודהה

8

המטרה והוכחה

|כֹּהֵן כְּסָאָס רַבְרֹבָא אַבְרָהָם אֶרְכֶּלְאָה־לְדָאָה
 |בָּרְכֵהּ וְיֵרְאָהָ אֶת־מֶלֶךְ הַמַּלְאָכִים
 |אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הַקְּיִימִים
 |הֵם אֵלֶּיךָ שְׂגוּרָא לְעוֹלָם
 |לְהִיָּסְתָּא אָנָּה וְאִנָּה
 |בְּאוּקִיֵּינוּם שֶׁל הַחַיִּים.
 |עַל כֵּן אֵלֶּיךָ הֵם הַדְּבָרִים
 |שֶׁנֶּאֱמָרוּ עַל יְדֵי הַמּוֹרָה.¹⁰

אין שום דרך להשקיף לחלוטין
 , את הנגעים הרוחניים,
 ללא הניתוח המלא
 של כל הדברים הקיימים;
 הנגעים הרוחניים מצידם
 הם אלו שגורמים לעולם
 להיסתת, אנה ואנה
 באוקיינוס של החיים.
 על כן אלו הם הדברים
 שנאמרו על ידי המורה.¹⁰

[I.9-12]

כֹּהֵן כְּסָאָס רַבְרֹבָא אַבְרָהָם אֶרְכֶּלְאָה־לְדָאָה
 כְּסָאָס רַבְרֹבָא אַבְרָהָם אֶרְכֶּלְאָה־לְדָאָה
 כְּסָאָס רַבְרֹבָא אַבְרָהָם אֶרְכֶּלְאָה־לְדָאָה
 כְּסָאָס רַבְרֹבָא אַבְרָהָם אֶרְכֶּלְאָה־לְדָאָה
 כְּסָאָס רַבְרֹבָא אַבְרָהָם אֶרְכֶּלְאָה־לְדָאָה
 כְּסָאָס רַבְרֹבָא אַבְרָהָם אֶרְכֶּלְאָה־לְדָאָה

המטרה למתן הסבר על הידע היא כדלקמן. אין שום דרך להשקיף לחלוטין את כל הנגעים הרוחניים ללא החוכמה שמנתחת באופן מלא את כל הדברים. ונגעים אלה הם שגורמים לעולם להיסתת אנה ואנה באוקיינוס של החיים. לכן חיוני הדבר לשתול בתודעתם של התלמידים את החוכמה אשר מסוגלת לעשות ניתוח אולטימטיבי זה של התופעות. ולכן ההסבר.

שְׂגוּרָא לְעוֹלָם לְהִיָּסְתָּא אָנָּה וְאִנָּה
 בְּאוּקִיֵּינוּם שֶׁל הַחַיִּים.
 עַל כֵּן אֵלֶּיךָ הֵם הַדְּבָרִים
 שֶׁנֶּאֱמָרוּ עַל יְדֵי הַמּוֹרָה.

¹⁰ כאן "המורה" הוא כינוי לבודהה.

יתרה מכך, למאסטר יש סיבה טובה לכבד את ההצגה של הידע. ראשית הוא יודע כי היא נוטעת את החוכמה של ניתוח אולטימטיבי בתודעתם של התלמידים. ושנית, היא נאמרה על ידי המורה.

དེ་ཡང་མངོན་པ་སྤེལ་བརྟུན་པོ་དེ་དག་བཅོམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་བྱས་པ་མིན་ནམ་ཅིའི་སྤྱིར་སྟོན་པས་གསུངས་ཞེ་ན།
གསུངས་ཏེ། དག་བཅོམ་པ་ཚེན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་སངས་རྒྱས་ལམ་བརྟུན་པར་ཐོག་མར་ཚོས་གྱི་མཚན་ཉིད་
སྟོན་པ་དང་རབ་ཏུ་དབྱེ་བར་མི་རུས་པས།

ניתן להקשות: "מדוע חשוב לציין שההצגה של הידע ניתנה על ידי המורה? האם אתה מנסה לומר ששבעת הספרים על הידע לא נכתבו על ידי משמידי האויב?"¹¹

תשובתנו היא שאלו אכן דבריו של המורה. אפילו משמידי האויב הגדולים לא היו מסוגלים לתת את ההסברים הראשונים על טבען של התופעות הקיימות, ואז למיין אותן, אלמלי הסתמכו על הבודהה.

དེ་ནི་སྟོན་པས་གསུངས་བྱའི་བསམ་པ་དང་ངྷི་བ་ལ་སྟོས་ནས། ལུང་དེ་དང་དེ་ལས་དང་པོ་སིལ་བྱར་གསུངས་པ་
རྣམས་བརྟུན་པ་ག་ཏུའི་བྱ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཡི་ཤེས་ལ་འཇུག་པ་ལ་སོགས་པར་བྱས་བསྐྱས་པ་ཡིན་པའི་སྤྱིར་
ཏེ། དཔེར་ན་བརྟུན་པ་ཚོས་སྟོབ་གྱིས། ཀྱི་མ་འདུས་བྱས་རྣམས་མི་ཉག། ཅས་པ་ལ་སོགས་པ་ཚེད་དུ་
ཚོད་པའི་སྤེལ་བརྟུན་པས་གསུངས་བྱའི་དབང་གིས་མདོ་དེ་དང་དེར་སིལ་བྱར་གསུངས་པ་རྣམས་སྤེལ་བརྟུན་ཀྱང་སྟོན་
པའི་གསུང་ཡིན་པ་བཞིན།

ראשית, הבודהה נתן רמות שונות של לימוד, בהתאם למצב התודעה או השאלות של תלמידיו. הרישומים הפזורים של שיעורים אלה נאספו מאוחר יותר על ידי קטיאניאניפוטרה הנכבד ואחרים, וקובצו לעבודות כגון "תרגול החוכמה". דהרמטטה הנכבד, למשל, נטל קבוצה שלמה סותרות שונות, שניתנו במקומות ובזמנים שונים, בהתאם לצרכים של תלמידים שונים, ובהן העצה "אכן! כל הדברים שנגרמים חייבים להשתנות!" הוא אירגן לימודים שונים אלו למקבץ, אך אלו הם עדיין דבריו של המורה. כך גם לגבי שבעת הספרים.

དེས་ན་ཚོས་མངོན་པ་ནི་སྟོན་པས་གསུངས་པ་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། དག་བཅོམ་པ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐྱས་པའི་སྤྱིར་
དཔེར་ན། མདོ་སྤེལ་འདུལ་བ་བཞིན་ཅོ། །ཉགས་བྱུབ་སྟེ། འཕགས་པ་འོད་སྤངས་གྱིས་བསྐྱས་པའི་
སྤྱིར་ཞེས་ཟེར་རོ།

את כל הנושא ניתן לסכם בטיעון לוגי מורחב:
החיבורים על החוכמה אינם אלא דברי המורה עצמו,

¹¹ זהו כינוי לארהטים, שנקראים כך משום שהשמידו את כל נגיעהם הרוחניים.

משום שמשמידי האויב רק קיבצו אותם לאסופות, בדומה לחלוקה של הקאנון לסותרות ולכתבים על המוסר, וזאת מאחר שהם רק קבצים שלוקטו על ידי ארזה קשיאפה.

כך נאמר.

אל'ל'ס'פ'פ'אל'ח'י'אל'ד'פ'אל'ח'י'	אל'ד'ח'י'פ'אל'ח'י'	אל'ד'ח'י'פ'אל'ח'י'
אל'ד'ח'י'פ'אל'ח'י'	אל'ד'ח'י'פ'אל'ח'י'	אל'ד'ח'י'פ'אל'ח'י'
אל'ד'ח'י'פ'אל'ח'י'	אל'ד'ח'י'פ'אל'ח'י'	אל'ד'ח'י'פ'אל'ח'י'
אל'ד'ח'י'פ'אל'ח'י'	אל'ד'ח'י'פ'אל'ח'י'	אל'ד'ח'י'פ'אל'ח'י'

הביטוי "כך נאמר" בא לציין שאסכולה פילוסופית אחת מחזיקה בדעה אחרת. הנה כך טוענים אלו הנקראים "הסופיסטים":

אנשים מקבוצת "הידע" שבתוך אסכולת המפרטים מחזיקים באמונה שהסברים אלו מהווים את מילת המורה. אנחנו, לעומת זאת, איננו מקבלים עקרון זה, משום שכתבים אלו מכילים קביעות רבות שהן מנוגדות להגיון. דוגמה אחת לכך היא הטענה שתופעות שלא נגרמו על ידי סיבות קיימות כדברים חומריים. יתירה מכך, כולם יודעים שיש מחברים רבים שכתבו חיבורים על הידע. אלו הם חיבורים של משמידי האויב, ולא אסופות של דברי הבודה.

אל'ד'ח'י'פ'אל'ח'י'	אל'ד'ח'י'פ'אל'ח'י'	אל'ד'ח'י'פ'אל'ח'י'
אל'ד'ח'י'פ'אל'ח'י'	אל'ד'ח'י'פ'אל'ח'י'	אל'ד'ח'י'פ'אל'ח'י'
אל'ד'ח'י'פ'אל'ח'י'	אל'ד'ח'י'פ'אל'ח'י'	אל'ד'ח'י'פ'אל'ח'י'
אל'ד'ח'י'פ'אל'ח'י'	אל'ד'ח'י'פ'אל'ח'י'	אל'ד'ח'י'פ'אל'ח'י'

הטקסט של מאסטר ג'ינפוטרה מסכם בחרוזים ומונה את שבעת הספרים על הידע כדלקמן:

קטיאניפוטרה כתב את "תרגול החוכמה",
"החיבור" היה של וואסומיטרה,
"האוסף על המודעויות", של דון שרמה,
שריפוטרה חיבר את "מצבור התופעות",
ו מודגליאנה את "הערות על החוכמה".
מקהקאושטיקה חיבר את "סוגי היצורים",
ופורנה את "האנתולוגיה של קטגוריות".

||སློབ་དཔོན་གང་སྤེལ་ནི། འགྲོ་བའི་རྣམ་གངས་ལྷ་རིའི་བྱས་བྱས་པར་འཆད་དོ། །ཅིའི་ཕྱིར་མདོ་སྤྲི་པ་ཞེས་བྱ་
ཞེ་ན། མདོ་ཚད་མར་བྱེད་གྱི་མངོན་པ་སྤྲི་བདུན་ལ་སོགས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཚད་མར་ཁས་མི་ལེན་པས་ན་མདོ་
སྤྲི་པ་ཞེས་བྱའོ། །བྱི་བྲག་སྤྲི་བས།

מאסטר פורנון ודנהן Master Purnavardhana זוקף את "וגי היצורים" לשריפוטה.

ניתן לשאול "מדוע ידועה אסכולה זאת כ'סוטרסטים'?"

אסכולה פילוסופית זו מאמינה בתקפות של הסוטהרה, Lx אינה מאמינה בתקפות של הביאורים הקלאסיים כגון **שבעת הספרים על הידע.**

המפרטים משיבים בביקורת כדלקמן:

འོ་ན་མདོ་ལས། དག་སློང་སྤྲི་སློང་གསུམ་པ་ཞེས་འབྱུང་བའི་སྤྲི་སློང་གསུམ་གཞག་ཏུ་མིང་པར་འབྱུར་
ཏེ། འདི་དག་ལས་གཞན་པའི་མངོན་པའི་སྤྲི་སློང་མི་སྤྲིང་བའི་ཕྱིར། ཞེས་སྤྲི་བ་ལ།

אם כך, מה לגבי הביטוי, "נוזיר אשר התמחה בכל שלושת החלקים של כתבי הקודש", שמופיע בסוטהרה עצמה? כיצד תסביר את האזכור של שלושה חלקים של כתבי הקודש? איננו רואים שום חלק על הידע מלבד עבודות אלו.

མདོ་སྤྲི་པ་ན་རེ།

སྤྲི་བ་མིང་དེ། མདོ་སྤྲི་རྣམས་སྤྲི་བ་དམ་པ་གཏན་ལ་འབེབས་ཤིང་ཚོས་རྣམས་གྱི་མཚན་ཉིད་བཟོད་བྱར་
བྱེད་པ་དེ་ལ་མངོན་པའི་སྤྲི་སློང་དུ་འཛོག་གོ་བཟེ་རོ།

לכך עונים הסוטרסטים:

אין זו כלל בעיה. עבודות אלו בתוך החלק של הסוטרות שמוקדשות לתיאור של מה שהוא ממשי באופן אולטימטיבי ולמאפיינים המגדירים של תופעות, הן עצמן מהוות מדור נפרד על הידע.

כך הם אומרים.

||ཅིའི་ཕྱིར་བྱི་བྲག་ཏུ་སྤྲི་བ་ཞེས་བྱ་ཞེ་ན། བསྟན་བཅོས་བྱི་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ཙམ་ཞིག་དཔྱོད་པས་སམ། ཡང་ན་
བྱི་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་རིག་པས་ན་བྱི་བྲག་ཏུ་སྤྲི་བ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་དག་ལ་འང་ཁ་ཆེའི་ཡུལ་ན་གནས་པ་དེ་དག་ལ་ནི་
ཁ་ཆེ་བ་དང་། ཁ་ཆེའི་ཡུལ་གྱི་རྒྱ་བསྟོགས་ན་གནས་པ་དེ་དག་ལ་ནི་རྒྱ་བསྟོགས་པ་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཡུལ་
དབུས་ལ་སོགས་པ་ཁ་ཆེའི་ཡུལ་ལས་གཞན་དག་ན་གནས་པ་རྣམས་ལ་ནི་ཉི་འོག་པ་ཞེས་བྱའོ།

וניתן להמשיך ולשאול, "מדוע נקראת האסכולה האחרת בשם 'אסכולת המפרטים'?"

ניתן לומר שהם מכונים "המפרטים" משום שהם מקדישים את לימודם אך ורק לביאור הקלאסי הידוע בשם "ההצגה המפורטת", או משום שהם מבינים את המשמעות של עבודה זו. אסכולה זו ניתנה להמשיך ולחלק למספר קבוצות. אלו שחיים בקשמיר ידועים בשם "הקשמירים" בעוד שאלו החיים בחלקים המערביים של אותה ארץ ידועים בשם "המערביים". המפרטים באזורים שמחוץ לקשמיר, אלו שבמרכז הודו וכולי, מכונים בשם הכולל "מתחת לשמש".

།དེ་ཡང་ཚེས་རྣམས་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་ཅེས་སོགས་འདི་རྣམས་གྱིས་མངོན་པའི་བསྟན་བཅོས་གྱི་དགོས་སོགས་ཚེས་
བཞི་བསྟན་པས། བསྟན་བཅོས་གྱི་སྡོན་དུ་དགོས་འབྱེད་ཀྱི་ངག་བཀོད་པ་ཚེས་ཅན། དགོས་པ་ཡིད་དེ།
སྲོད་ལ་བརྟེན་ནས་བསྟན་བཅོས་ལ་དགོས་སོགས་ཚེས་བཞི་ཡིད་པར་རྟོགས་ནས་གདུལ་བྱ་བསྟན་བཅོས་ལ་འཇུག་
པའི་ཆེད་ཡིན་པའི་སྨིར།

השורות הפותחות ב- "אין שום דרך להשקיט ולחלוטין את כל הנגעים הרוחניים..." מעידות גם שניתן למצוא בביאורו של מאסטר וסובנדהו את כל ארבעת המאפיינים שאנו מצפים למצוא בחיבור ראוי לשמו. שוב נשתמש במתכונת של טיעון לוגי:

הבה ניקח את הפעולה של הצהרת המטרה והקשר של הטקסט לאותה מטרה, שמופיעה כאן בתחילת הביאור.

יש לכך מטרה בפני עצמה, משום

שזה מבחיר לתלמידים את העובדה שהביאור אמנם ניהן בכל ארבעת המאפיינים של חיבור ראוי לשמו. ברגע שהם רואים שארבעה מאפיינים אלו נמצאים, התלמידים יהיו מונעים ללמוד את הטקסט.

ཟག་བཅས་ཟག་མེད་གྱི་ཚེས་རྣམས་བསྟན་བཅོས་གྱི་བརྗོད་བྱ་ཡིན་ཞིང་དེ་ནི་ཚེས་རྣམས་ཞེས་པས་བསྟན། དེ་ལ་
བརྟེན་ནས་སློབ་མའི་རྒྱུད་ལ་ཚེས་རབ་ཏུ་རྣམ་འབྱེད་གྱི་ཤེས་རབ་བསྐྱེད་པ་ནི་དགོས་པ་ཡིན་ཞིང་དེ་ནི་རབ་ཏུ་རྣམ་
འབྱེད་ཅེས་པས་བསྟན། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ལྷག་བཅས་ལྷག་མེད་གྱི་སྲིང་འདས་ཐོབ་པ་ཉིད་དགོས་ཡིན་ཞིང་དེ་ནི།
མེད་པར་ཉོན་མོངས་རྣམས་ཞེས་པ་ནས། དེ་བས་ཞེས་པའི་བར་གྱིས་ཤུགས་ལ་བསྟན་ཉིང་དགོས་དགོས་པ།
དགོས་པ་བསྟན་བཅོས་གྱི་བརྗོད་བྱ་ལ་རག་ལས་པ་ནི་འབྲེལ་པའོ། །ཡང་ན་ཚེས་རྣམས་བརྗོད་བྱ་དང་།
བསྟན་བཅོས་འདི་རྗོད་བྱེད་དུ་འབྲེལ་པ་ནི་འབྲེལ་པའོ།

והנה ארבעת המאפיינים:

1. נושא החיבור מתייחס לתופעות מהסוג הטהור והבלתי טהור. זה מצוין בפסוק על ידי המילים "כל הדברים הקיימים"
2. המטרה היא להשתמש בנושא זה על מנת לטעת בתודעתם של התלמידים את החוכמה שבחונת את התופעות באופן מלא. הדבר מצוין במילים "חקירה מלאה".

3. המטרה האולטימטיבית היא שתלמידים אלו ישיגו נירוונה, עם או בלי שארית. זה מועבר בעקיפין על ידי המשפט שמתחיל ב"אין שום דרך להשקיט לחלוטין את הנגעים הרוחניים..." ועד למילים "... של החיים"

4. הקשר מתבטא בכך שהמטרה יכולה להיות מושגת באמצעות הנושא של העבודה, וההישג האולטימטיבי מושג באמצעות מטרה זו.

ניתן גם לומר שהקשר הוא בין הנושא של העבודה (כלומר, כל הדברים הקיימים) והאמצעים שבאמצעותם נושא זה בא לידי ביטוי (כלומר הביאור עצמו).

།དགོས་སོགས་ཚེས་བཞི་བསྟན་པའི་དགོས་པ་ལ། སློབ་དཔོན་ཚེས་མཚོ་གཞི། བསྟན་བཅོས་འདི་ལ་དགོས་པ་ཡོད་དམ་མིན། ཡོད་ཀྱང་སྐབ་པར་མི་རྣམས་ལ། རྣམས་ཀྱང་འདོད་བྱ་མ་ཡིན་ནམ། འདོད་བྱ་ཡིན་ཡང་འབྲེལ་པ་མིན་དམ་སྟུང་པའི་དོགས་པ་བསྐྱེད་པའི་ཕྱིར་དུ་དགོས་སོགས་ཚེས་བཞི་བསྟན་པ་ཡིན་ཞེས་འཆད།

יש תפקיד מסוים להמחשה שהחיבור ניהן בכל ארבעת המאפיינים. מאסטר דהרמוטורה מסביר ש, התפקיד של ההצהרה הוא לסלק כל ספק בלב התלמיד בנוגע לשאלה האם יש לביאור זה מטרה כלשהי; ואם כן, האם אדם יכול בכלל להשיג מטרה זו; אם כן, האם אדם בכלל ירצה לעשות זאת; ולבסוף – האם יש קשר בין הביאור לבין המימוש של מטרתו המוצהרת.

སློབ་དཔོན་དུ་ལ་བ་ལྟམ་ནི། བཅོད་བྱ་མིན་པ་ཉིད་དམ། དགོས་པ་མིན་པ་ཉིད་དམ། ཉིད་དགོས་བྱ་ནོམ་པ་མིན་དམ། དེ་དག་ཐབས་འདི་དང་མ་འབྲེལ་ལམ་སྟུང་པའི་དོགས་པ་བཞག་ནས། བསྟན་བཅོས་ལ་འབྲེལ་པའི་ཕྱིར་དུ་རྣམས་པ་བཞི་ཁོ་ན་བསྟན་ཞེས་འཆད་ཀྱང་འགལ་བ་མིན་དོ།

מאסטר ויניטורה אינו חולק על כך:

ההצהרה על ארבע האיכויות משמשת לשכך כל תהייה שעלול להתעורר, שאולי חיבור זה חסר נושא, או שאין לו מטרה, או שאינו מוביל להישג הסופי הנכסף או שאין קשר בין שלושה דברים אלו. באופן זה ההצהרה, מניעה את התלמידים ללמוד את הביאור.

།ཁོ་ན་རེ།

དགོས་སོགས་ཚེས་བཞི་སྟོན་པའི་ཚིག་གིས་དོགས་པ་དེ་དག་སེལ་ན། སྐྱ་མི་རྟག་ཅེས་པའི་ངག་གིས་ཀྱང་སྐྱ་རྟག་འཛིན་གྱི་ལོག་རྟོག་སེལ་བར་འགྱུར་ལ། དེ་ལྟར་འདོད་ན། རྟགས་དང་དཔེ་དོན་མིན་པར་འགྱུར་ལ།

יש שיביעו את ההתנגדות הבאה:

אילו היה די פשוט להצהיר שהביאור אכן נרחב באיכויות הנ"ל כדי להסיר כל ספק שמא לא נרחב בהן, הרי שגם די היה פשוט להצהיר ש"צליל הוא דבר משתנה" כדי להסיר כל תפיסה שגויה שצליל הוא דבר בלתי משתנה; ואילו זה היה המצב, הרי שכל ההוכחות הקלאסיות שטורחות לספק נימוקים הגיוניים ודוגמאות תומכות על מנת להוכיח את היותו של הצליל דבר משתנה היו פשוט תרגילי סרק.

འོན་ཏེ་མི་སེལ་ན་དགོས་པ་སྟོན་པའི་ངག་གིས་ཀྱང་མི་སེལ་བར་འགྱུར་ཏེ། དེ་གཉིས་ཀྱི་པར་མེད་
པའི་ཕྱིར་ཞེ་ན།

ואם נניח שהצהרה לגבי הצליל אין בה די כדי למנוע את התפיסה השגויה, כיצד תוכל הטענה לגבי ארבע האיכויות לשים קץ לספקות התלמיד? היות ושני המקרים לגמרי דומים זה לזה.

སྐྱ་མི་རྟག་ཅེས་བརྗོད་པས་ཀྱང་སྐྱ་རྟག་འཛིན་གྱི་འོག་རྟག་སེལ་གྱང་། རྟགས་དཔེ་སྟོན་པས་ཐེ་ཚོམ་དང་མ་
རྟགས་པ་བསལ་ནས་ཚད་མའི་རྟགས་པ་སྐྱེད་པའི་ཕྱིར་འགལ་བ་མེད་དེ་ཞེས་མཁས་པ་དག་འཚད་དོ།

החכמים עונים להתנגדות מעין זו באופן הבא:

כשאומרים למישהו שצליל הוא דבר משתנה די בכך להפסיק את אמונתו שצליל הוא דבר בלתי משתנה. אם אנו נותנים להם נימוק הגיוני לכך וכן דוגמה תומכת, הרי שזה עוזר לטעת בתודעתם את האמונה ההפוכה שהיא בעצם הנכונה, לפזר את חוסר הוודאות ואי ההבנה שעדיין נותרו, וכל זה על ידי סילוק האמונה השגויה.

འོན་ཚེས་བཞི་པོ་འདི་དོ་བོ་གཅིག་དང་ཐ་དད་གང་ཡིན་ཞེ་ན། དགོས་པ་དང་དགོས་པའི་དགོས་པ་དང་།
འབྲེལ་པ་རྣམས་ནི་བརྗོད་བྱ་དང་དོ་བོ་གཅིག་ཡིན་ཏེ། ཚེས་ཐམས་ཅད་འདིའི་བརྗོད་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དགོས་
པ་དང་དགོས་པའི་དགོས་པ་ནི་དོ་བོ་ཐ་དད་ཡིན་ཏེ། རྒྱ་འབྲས་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

ניתן לשאול, האם יש אחת מבין ארבע האיכויות שמכילה בתוכה איכות אחרת. המטרה, המטרה האולטימטיבית, והיחס שבין התוכן לבין המטרה, מוכלים כולם על ידי נושא החיבור – שכן נושא החיבור כולל את כל התופעות הקיימות. המטרה והמטרה האולטימטיבית אינן כוללות זו את זו, מאחר והקשר שביניהן הוא זה של סיבה ותוצאה.

འོན་ཚེས་མངོན་པའི་ཉིད་དགོས་ལྷང་འདས་གཉིས་སོ་སའི་དོ་བོ་དང་ཁྱད་པར་ཅི་ཡིན་ཞེ་ན།

ויש שאלה נוספת שעשויה לעלות:

אם התכלית האולטימטיבית של הידע היא להשיג את שני סוגי הנירוונה, האם תוכל לציין את הטבע הבסיסי של כל אחד מהסוגים, כמו גם את המאפיינים הטיפוסיים לכל אחד?

ཉན་ཐོས་སྒྲིབ་པའི་ལུགས་ལ། ལས་ཉོན་གྱིས་བསྐྱེད་པའི་ཀུན་འབྱུང་བདེན་པ་སྤངས་པའི་སོ་སོར་བརྟགས་འགོག་
ཐོབ་ཅིང་མངོན་དུ་བྱས་ལ། སྐྱུག་བསྐྱེད་སྤངས་པའི་འགོག་པ་ཐོབ་ལ་མངོན་དུ་མ་བྱས་པ་ནི་ལྷག་བཅས་ཏེ།
སྐྱུག་བསྐྱེད་གསུམ་ཅི་རིགས་པའི་ལྷག་མ་དང་བཅས་པའི་སྦྱིར་ཏེ།

בהתאם לדרך המאזינים, נירוונה עם שאריות מתוארת כהשגה ומימוש של היפסוקות שמקורה בניחות, החיסול המוחלט של התנאים שהם מקור הסבל, שפירושו מעשים ונגעים רוחניים. בה בעת, המודט השיג אך טרם מימש היפסוקות שבה הוא חיסל כל סבל. משהו "נשאר" בגלל שהאדם עדיין מתנסה באחד או יותר משלושת סוגי הסבל.

འདོད་པའི་ཉེན་ཅན་ལ་འཕགས་པ་སྐྱུར་རྒྱུ་ཐུག་སོལ་ནས་གྲོངས་པ་དང་། འཕགས་པ་འཆར་ཀ་གཟུགས་
འཚོང་མའི་གནས་སུ་དབུ་བཅད་དེ་གྲོངས་པ་དང་། རང་སངས་རྒྱས་དུག་འདས་བགྲོངས་པ་དང་། སངས་
རྒྱུ་ལའང་ཞབས་ལ་སངས་སྤོང་གི་ཚལ་པ་བྱུག་པ་དང་། སྐྱེ་རྒྱུ་བསྐྱུང་བ་དང་། ལྷན་སྦྲིན་གྱི་འབྲུལ་
འཁོར་གྱི་སྐྱོགས་གྱི་ཆ་ཤས་ཐོག་པས་སྐྱེ་མཚལ་བྱུང་བ་ལ་སོགས་པ་སྐྱུག་བསྐྱེད་གྱི་སྐྱུག་བསྐྱེད་དང་བཅས་པར་
མདོ་ལས་འབྱུང་བའི་སྦྱིར་རོ།

אנו פוגשים בסטירה אנשים שהשיגו נירוונה זו, שחיו בגוף של עולם התשוקות ועדיין נאלצו לעבור סבל גדול. אריה גורצ'אנג, למשל, נאלץ לאכול מרק של מים ואפר, שהרג אותו. ראשו של ארייה אודאין נערך בבית בושט. אנחנו שומעים על בודהה מכוח עצמו שמת מפצע שנגרם על ידי חץ מורעל. אפילו הבודהה עצמו נדקר על ידי קוף מצמח האלגום, סבל מכאב גב ודימם משברי צדפות שהשליך לעברו ונזקק בקלע.

།དགྲ་བཅོམ་པ་ནི་ཁམས་གསུམ་གྱི་ཉེན་ཅན་ཡིན་པས་བསམ་གཏན་དང་པོ་གསུམ་ན་སྐྱུག་བསྐྱེད་དང་པོ་མེད་པས་
སྐྱུག་བསྐྱེད་སྦྱི་མ་གཉིས་གྱི་ལྷག་མ་དང་བཅས་ལ། བསམ་གཏན་བཞི་པ་ཡན་ཆད་ན་ནི་འདུ་བྱེད་གྱི་སྐྱུག་བསྐྱེད་
ཁོ་ནའི་ལྷག་མ་དང་བཅས་པའོ།

ניתן למצוא את משמדי האויב בכל שלושת היקומים; לאלו הנמצאים בשלוש הרמות הראשונות של ריכוז נותרו עוד רק שני סוגי הסבל האחרונים; הסבל הראשון נעדר כאן לחלוטין. לאלו שהגיעו לרמה הרביעית של הריכוז ואילך נותר רק הסבל האחרון, הסבל החדור של המוות עצמו, שנותר על כנו.

།དེས་ན་ཟག་བཅས་གྱི་ཕུང་པོ་ཐམས་ཅད་འགགས་པའི་འགོག་པ་མངོན་དུ་བྱས་པ་དེའི་ཚེ་ལྷག་མེད་ཅེས་བྱའོ།
།དེ་ལྟར་ཡང་ཆེད་དུ་བརྗོད་པའི་ཚམས་ལས། ལུས་ཞིག་ཚོར་བ་བསིལ་བར་འགྱུར། །འདུ་ཤེས་འགགས་

ལིང་འདུ་བྱེད་ཞི། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་རྒྱུ་གྱུར་པ། །འདི་འདྲ་འདི་ནི་སྤྲུག་བསྐྱེད་མཐོང་། །ཞེས་གསུངས་
པའི་ཕྱིར་

לאור האמור לעיל, נוכל לומר שהאדם משיג נירוונה ללא שארית כאשר הוא מחולל היפסוקויות בכל אחד מהמצבורים
הלא טהורים. **האנתולוגיה של העצות** אומרת:

הגוף מתמוסס, הרגשות סוף סוף מצטננים
ההבחנות מסתיימות,
נעלמים גם יתר הגורמים,
והמודעות היא מתפוגגת.
מי שהשיג זאת השיג את קיצו של הסבל.

ཞེས་འདོད་ལ། ཐེག་ཚེན་པས་ནི་ཉན་རང་གི་ཐར་པ་ནི་མཐར་ཕྱིན་པའི་ཐར་པ་མིན་ལ། སྟོན་པའི་ཞབས་ལ་
སང་ལྗེང་གི་ཚལ་པ་རྒྱག་པ་སོགས་བཤད་པ་ནི་གདུལ་བྱའི་དོན་དུ་རྒྱུ་བསྟན་པ་ཙམ་ཡིན་གྱི་སྤྲུག་བསྐྱེད་ནི་གཏན་
ནས་མིད་དེ། སྲིད་ཞིའི་སྟོན་ཐམས་ཅད་ལས་གྲོལ་བའི་ཕྱིར་ཞེས་བཞེད་དོ། །འོན་ཀྱང་གཟུགས་སྐྱ་གཉིས་ལ་
ལྷག་བཅས་ཚོས་སྐྱ་ལ་ལྷག་མིད་སྲུང་འདས་སུ་བཤད་པ་ནི་སྐྱ་གསུམ་ལ་འཇུག་པའི་མདོ་ལས་ཤེས་སོ།

כדאי לציין שהגישה לעיל שייכת רק לאסכולה הנוכחית. בהתאם לדרך הגדולה, השחרור שמושג על ידי המאזינים ועל
ידי מנצחים מכוח עצמם אינו הסוג הגבוה ביותר של שחרור. יתירה מכך, דקירת כף רגלו של הבודדה על ידי קוץ מעץ
האלגום והאירועים הנוספים שהוזכרו לעיל היו הצגה בלבד שהבודדה הפגין למען חסידיה. למעשה הבודדה משולל כל
יכולת לסבול, מאחר ושיחרר עצמו מכל צורה של בעיה, החל מן הסבל של חיי הסבל הרגילים וכלה באלו שקיימים
בנירוונה הנמוכה. אלא שהסוטר שידועה בשם "פיתוח שלושת הגופים של הבודדה" בכל זאת מדברת על שני
הגופים הפיזיים של הבודדה כעל נירוונה עם שארית, ועל גוף הדעה כעל נירוונה ללא שארית.

།སྟོབ་དཔོན་རྒྱལ་སྐས་ན་རེ། ཚོས་མདོན་པ་བསྟན་པའི་དགོས་པ་ནི། སྲུང་སོགས་ལ་མཁས་པའི་ཆེད་ཡིན་
ལ། དེ་ལ་མཁས་པ་ལ་ཕན་ཡོན་གཉིས་འཕྲོབ་སྟེ། རང་ཉིད་ཡིད་ལ་བྱེད་པས་ཞི་གནས་སོགས་འཕེལ་བ་
དང། གཞན་ལ་འབེལ་གཏམ་བརྗོད་པས་རྩི་བ་ཐམས་ཅད་ལུང་སྟོན་པ་ལ་མི་འཇིགས་པའོ་ཞེས་འཆད་དོ།།

מאסטר ג'י'פוטרה מסכם זאת כך:

כל המטרה של ההסבר על הידע הינה להפוך את האדם למומחה בנושאים כגון המצבורים וכיוצא בזה. ישנם שני
יתרונות שנובעים ממומחיות זו. יכולת המיקוד של האדם מסייעת לו לפתח איכויות כגון שלוה מדיטטיבית. ואז בשעת
שיחה עם אחרים הוא יחוש ביטחון מוחלט להתייחס לכל שאלה.

קורס ACI מס' 5: כיצד עובדת קארמה

מקראה שנייה: טבעה של קארמה, ומה היא מייצרת;
התפיסה של המפרטים לגבי "צורה בלתי-מתקשרת"

འཇིག་པ་ལས་བསྐྱེད་པའི་གནས་འཆད་པ་ལ་གཉིས། མཚན་སྒྲུབ་བ། ལས་དངོས་བཤད་པའོ། །དང་པོ་
ནི།

אנו פונים עתה לביאור שלנו על ההצגה של המעשים שמהווה את הפרק הרביעי של אוצר החוכמה הגבוהה. ראשית נקשר את הפרק הנוכחי לפרק שזה עתה סיימנו, ואז נמשיך בהצגת המעשים עצמם.

1

מה גורם את העולמות

།ལས་ལས་འཇིག་རྟེན་སྣ་ཚོ་གས་སྒྲིབ།

כל מגוון העולמות באים מן הקארמה.¹

[IV.1]

གོང་དུ་བཤད་པའི་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་སྣ་ཚོ་གས་པ་འདི་གང་ལས་བྱུང་ཞིན། རྒྱ་མིད་དང་མི་མཐུན་པའི་རྒྱ་
ལས་བྱུང་བ་མ་ཡིན་ཏེ། རིས་འགའ་སྒྲིབ་དང་། དབང་ལུག་སོགས་མིན་རིམ་སོགས་སྒྲིབ། །ཞེས་བཤད་
པའི་སྒྲིབ།

ניתן להתחיל מן השאלה הבאה: "זה עתה הצגת מגוון של עולמות - הן את העולמות החיצוניים והן את היצורים החיים שהם מכילים; מהיכן כל אלה באים?" הם לא באים ללא שום סיבה, והם אינם באים מסיבות שאינן תואמות את טבעם העצמי. זאת משום שהם שוהים זמן מה, ואז נעלמים; כפי שאומר טקסט המקור עצמו "לא מריבון כל יכול או משהו מעין זה, אלא בגלל הרמות וכיוצא בזה"

¹ את המילה הטיבטית le ניתן לתרגם כ"קארמה" או כ"מעשה", ואלו בעצם מילים נרדפות.

འོན་པར་ལས་སྐྱོམ་ཞེ་ན། ལས་ལས་སྣོད་བཅུད་ཀྱི་འཇིག་རྟེན་སྣོ་ཚོགས་པ་སྐྱོམ་སོ།

מניין אם כן הם באים? הגורם שממנו באים כל מגוון העולמות הוא הקארמה. אלו הם מעשי העבר של היצורים החיים; הם שמייצרים את המקומות השונים וגם את האנשים.

ཁག་ཉིས་པ་ལ། ལས་ཀྱི་ངོ་བོ། མཛོ་ལས་འབྲུང་བའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་སོ། །དང་པོ་ལ། བསྟན།
བཤད་དོ། དང་པོ་ནི།

ההצגה על המעשים שנביא כעת מתחלקת לשני חלקים: ראשית נתאר את טבעם הבסיסי של המעשים, ושנית נביא רשימות מתוך הסותרות על הסוגים השונים של מעשים. בחלק הראשון נביא תחילה הקדמה קצרה ולאחר מכן דיון מפורט יותר.

2
הקדמה על הקארמה

།དེ་ནི་སེམས་པ་དང་དེས་བྱས།
།སེམས་པ་ཡིད་ཀྱི་ལས་ཡིན་ཅོ།
།དེས་བསྐྱེད་ལུས་དང་ངག་གི་ལས།
།དེ་དག་རྣམ་རིག་རྣམ་རིག་མིན།

קארמה היא תנועה מנטאלית ומה שזו מביאה.
תנועה מנטאלית היא קארמה של מחשבה;
מה שנגרם על ידי ידה הן קארמות
של דיבור ושל עשייה.
בין אלו ישנן קארמות שהן מתקשרות
ויש כאלו שלא.

[IV.2-5]

ལས་ལས་འཇིག་རྟེན་སྣོ་ཚོགས་སྐྱོམ། ཞེས་བཤད་ན། ལས་དེ་ལ་དབྱེ་ན་དུ་ཞེ་ན། ལས་དེ་ནི་གཉིས་སུ་
ཡོད་དེ། སེམས་པའི་ལས་དང་། སེམས་པ་དེས་བྱས་པའི་བསམ་པའི་ལས་གཉིས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

כמה סוגים של קארמה מדובר בשעה שאומרים שכל מגוון העולמות באים מן הקארמה? הקארמות הן משני סוגים שונים: קארמות שנובעות מתנועה מנטאלית, וקארמות שנגרמות על ידי – אלו המונעות על ידי המחשבה.

לצורה זו שאינה מתקשרת יש חמישה מאפיינים שונים.

- הראשון הוא המאפיין של פרק הזמן. צורה זו נוכחת אפילו בשעה שדעתו של אדם מוסחת,
- או בשעה שאדם מתרגל מדיטציה מבוקרת שבה פוסקת תנועת התודעה.

ཇི་ཙམ་ཞིག་མིག་ལ་སོགས་པ་ལ་ཡང་ཡོད་པས་ངོ་བོའི་བྱང་པར་དགོ་བ་དང་མི་དགོ་བ་གང་རུང་ཡིན་པ།
 ཇི་ཙམ་ཞིག་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་ལ་ཡང་ཡོད་པས་དུས་གྱི་བྱང་པར་རྒྱན་མཚན་ཏུ་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ། ཇི་ཙམ་ཞིག་
 དགོ་མི་དགོའི་ཐོབ་པ་ལ་ཡང་ཡོད་པས་འབྲུང་བ་ཚེན་པོ་བཞི་རྣམས་རྒྱུར་བྱས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར།

- כל זה נכון גם לגבי העין וכו', כך שעלינו לציין מאפיין של מהות: צורה זו יכולה להיות קשורה במעשים של חסד וכאלה שלא.
- התיאור עד כה יכול להתאים גם לצורות שהן מתקשרות, ולכן נוסף מאפיין של זמן: הצורה שהיא לא-מתקשרת ממשיכה גם לאחר המעשה, בזרם רצוף.
- ומכיוון שזה חל על מעשי חסד וכאלו שלא, ולכן מצוין שהאלמנטים הגדולים הם הסיבה לצורה זו.

ཇི་ལ་ཁ་ཆེ་འདུན་བཟང་ན་རེ། འདི་ལ་མ་ཚང་བསྟན་བཅོས་འགལ། ཉམས་དང་དེ་མིན་དེ་ཉིད་ཐལ།
 །ཡང་སྒྲ་ལྷག་བརྗོད་བྱང་པར་དུ། །བྱ་བ་བྱང་པར་མ་བྱས་སོ། །ཞེས་མཚན་ཉིད་དེ་སུན་འབྲིན་ཏེ།

המאסטר הקשמירי סאנגהבהדרה Sanghabhadra מתנגד להגדרה זו, בפסוק הבא:

היא אינה שלמה,
 היא סותרת את הביאורים הקלאסיים,
 משהו חסר,
 ומשהו שאיננו [בפרשנות הקלאסית] נוסף.
 [המילה] "אפילו" מיותרת,
 מאפיין שלא הוזכר חסר.

རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་གཞུགས་སྐད་ཅིག་དང་པོ་ཚོས་ཅན། རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་གཞུགས་
 མིན་པར་ཐལ། རྒྱན་མཚན་ཏུ་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བ་མ་ཚང་པའི་ཕྱིར། ཇི་ཚོས་ཅན། རྗེས་ཡོད་མིན་པར་ཐལ།
 རྒྱན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། འདོད་ན། བསྟན་བཅོས་ལས་རྗེས་ཡོད་དུ་བཤད་པ་དང་འགལ།

הוא מסביר את בקורתו באופן הבא:

הבה נתייחס לצורה לא מתקשרת ברגע הראשון להיווצרותה. לפי מה שנאמר לעולם לא יתכן שתהיה זאת צורה לא-מתקשרת, משום שהיא לא מקיימת את ההגדרה בשלמות - חסר המאפיין של קיום בזרם רצוף.
 אם נשוב ונתבונן בצורה זו, הרי שלפי ההגדרה הנ"ל היא גם לא יכולה להיות משהו ממשי מאחר והיא קיימת ברצף. ואם מסכימים שהיא אינה ממשית, הרי שזה סותר את הביאורים הקלאסיים, שמסבירים שהיא כן.

ཡང་ཉིང་ཇི་འཛོལ་ལས་སྐྱེས་པའི་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་ཡི་གཟུགས་ཚོས་ཅན། རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མ་
ཡིན་པའི་གཟུགས་ཡིན་པ་ཉམས་པར་ཐལ། གཡེངས་པ་དང་སེམས་མིང་པའི་གནས་སྐབས་ན་མིང་པའི་ཕྱིར་ཉེ།
མ་གཡེངས་པ་དང་སེམས་དང་བཅས་པའི་གནས་སྐབས་ན་ཡོད་པ་སོ།།

אם ניקח את הצורה הלא-מתקשרת שנוצרת על ידי ריכוזו חד נקודתי, אזי אם ההגדרה הנ"ל נכונה, **היא איננה** צורה לא-מתקשרת, משום שהיא לא קיימת בפרקי הזמן שבהם דעתו של אדם מוסחת, או כאשר התודעה פוסקת; הצורה כן קיימת בפרקי הזמן שבהם דעתו של אדם אינה מוסחת, ובשעה שהתודעה מתפקדת.

རྣམས་པར་རིག་བྱེད་མིན་པའི་གཟུགས་དེ་མིན་པ་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་ཀྱི་གཟུགས་ཚོས་ཅན། རྣམ་པར་རིག་བྱེད་
མ་ཡིན་པའི་གཟུགས་སུ་ཐལ། མ་གཡེངས་པ་དང་སེམས་དང་བཅས་པའི་གནས་སྐབས་ན་ཡོད་པའི་ཕྱིར།
ཡང་སྐྱེ་བྱུག་སྟེ། སེམས་གཡེངས་པའི་གནས་སྐབས་ན་ཡོད་པར་བཤད་པས་སེམས་དང་བཅས་པའི་
གནས་སྐབས་ན་ཡོད་པར་གོ་རུས་པའི་ཕྱིར། བསྟན་དུ་མིང་ཅིང་ཐོགས་པ་མིང་པའི་གཟུགས་ཞེས་པའི་བྱེད་པར་
བྱེད་གོས་པ་མ་བྱས་པའི་སྟོན་ཡང་ཡོད་ཅེས་བརྗོད་ནས།

הבה ניקח את מה שאיננו סוג זה של צורה: צורה שכן מתקשרת כוונה. אם נניח שההגדרה הנ"ל נכונה, אזי זו גם תהיה צורה שלא מתקשרת כוונה, שכן זו קיימת בפרקי הזמן שבהם אין הסחת דעת, וגם כאשר התודעה מתפקדת. יתירה מזו, המילה "אפילו" מיותרת: כאשר טוענים שצורה מסוג זה קיימת בשעה שהדעת מוסחת, כל אחד מבין שהיא גם נמצאת כאשר המינד מתפקד. ולבסוף, טעות היא שלא להזכיר את המאפיין אשר חייב היה להיות שם: העובדה שסוג זה של צורה הוא בלתי נראה לעיין ובלתי ניתן לתיאור.

འདུན་བཟང་རང་གི་ལུགས་ལ། བྱས་པ་དང་ཡང་མི་འདྲ་བའི། །སེམས་པའང་སེམས་མིང་པ་ལ་གང་།
།ལུང་བསྟན་ཐོགས་པ་མིང་པ་རིག་གཟུགས། །དེ་ནི་རྣམ་རིག་བྱེད་མིན་བརྗོད། །ཅེས་དེའི་མཚན་ཉིད་འཛོག་
པར་བྱེད་དོ།

מאסטר סנגהבהדרה מציג בהמשך הגדרה חלופית משלו, בפסוק הבא:

צורה שונה מזו שיצרת:
במהלך מחשבה וגם שלא,
מוגדרת, לא ניתנת לתיאור -
זוהי צורה שלא-מתקשרת.

།ལུགས་གཉིས་ཀ་ལྟར་ནའང་མ་གཡངས་སེམས་བཅས་ཀྱི་རྗེས་སུ་བྱེད་པས་དེར་འདོད་ན། རིག་བྱེད་ཀྱང་དེར་
ཐལ་བ་དང་། སེམས་མེད་ཀྱི་རྗེས་སུ་བྱེད་པས་དེར་འདོད་ན་ཉིང་ངེ་འཛིན་ལས་སྐྱེས་པའི་སྣོམ་པ་གཉིས་དེ་མིན་
པར་ཐལ་བའི་ཉེས་པ་སོ་ན་གནས་སོ།།

אלא ששתי השיטות הנ"ל לוקות בחוסר עקביות. אם אתה מגדיר משהו כצורה לא-מתקשרת משום שהיא קשורה לפרקי זמן בהם הדעת אינה מוסחת, והתודעה מתפקדת, אזי צורה שמתקשרת כוונה חייבת גם שלא לתקשר אותה. אם מצד שני אתה מגדיר משהו כצורה לא-מתקשרת משום שהוא מתייחס לפרקי זמן שבהם התודעה פוסקת, אזי שני הריסונים שבאים מריכוזו חד נקודתי לעולם לא יוכלו להיות צורה לא-מתקשרת.

קורס ACI מס' 5: כיצד עובדת קארמה

מקראה שלישית: סוגים שונים של קארמה וטבעה של מוטיבציה

69

רשימה מקוצרת של מעשים טובים ורעים

།དེ་ལས་ཆེ་ལོང་བསྐྱུས་ནས་ནི།
།དག་དང་མི་དག་ཅི་རིགས་པར།
།ལས་གྱི་ལམ་ནི་བཅུ་གསུངས་སོ།

אלו סוכמו, בקיצור נמרץ,
כעשר דרכי פעולה,
טובות או רעות, בהתאם לנסיבות.

[IV.262-4]

།ལེགས་སྐྱུང་དང་ཉེས་སྐྱུང་དེ་ལས་ཆེ་ལོང་རགས་པ་བསྐྱུས་ནས་ནི། དག་བ་དང་མི་དག་བ་ཅི་རིགས་པར་ལས་
།གྱི་ལམ་ནི་བཅུ་གསུངས་སོ།

כל המעשים, טובים ורעים כאחד, סוכמו בקיצור נמרץ בתור עשר דרכי פעולה, שעשר מהן טובות ועשר רעות, בהתאם לנסיבות.

།འོ་ན་གང་མ་བསྐྱུས་ཞེ་ན། སློག་གཙོང་ལྟ་བུའི་སློབ་མཚུག་དང་། དག་གི་ཚབས་ཆེ་བ་མ་གཏོགས་ཚུང་བ་
།མ་བསྐྱུས། ཡིད་གྱི་སེམས་པ་མ་བསྐྱུས།

מהם הדברים שלא נכללו ברשימה המקוצרת? לא נכללו השלבים הידועים כ"ביצוע" או "השלמה" של מעשים רעים, כגון של הריגה. נכללו רק הצורות החמורות ביותר של מעשים רעים הקשורים בדיבור, כגון דיבור בוטה, ולא הצורות הפחותות יותר; גם תנועה מנטלית שהיא מרכיב בפעולה שלילית של מחשבה לא נכללה.

དགོ་བ་ལས་ལུས་གྱི་སྒྲོར་མུམ་དང་། ངག་གི་སློན་པར་སྐྱབ་ལྟ་བུ་དང་། ཡིད་གྱི་སེམས་པ་མ་བསྐྱུས་སོ།

באשר למעשים הטובים, גם כאן הסיכום הקצר לא כולל את שלבי ה"ביצוע" וה"השלמה" בפעולות של הגוף. באשר לדיבור, לא הוזכרו מעשים כגון דיבור נעים, ולא הוזכרה תנועה מנטלית הקשורה במעשים טובים של המחשבה.

།གཉིས་པ་ལ་བདུན། རིག་བྱེད་དང་རིག་བྱེད་མ་ཡིན་པའི་ངེས་པ། ལས་ལམ་གསུམ་གསུམ་དུ་དབྱེ་བ།
མི་དགོ་བའི་ལས་ལམ་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ། དགོ་ཚུ་གཅོད་པ་དང་མཚམས་སྦྱར་ཚུལ། སེམས་པ་ལས་ལམ་
དུ་དང་ལྷན་ཅིག་འབྱུང་བ། །ཁམས་དང་འགྲོ་བ་གང་ན་ལས་ལམ་དུ་ཡོད་པ། ལས་ལམ་གྱི་འབྲས་
བུལོ།

דיון מפורט על מה שקרוי "דרך קארמית" מכיל שבעה חלקים שונים:

- (1) ודאות יחסית באם פעולה מסויימת כוללת סוגי צורות שמתקשרות או לא מתקשרות כוונה.
- (2) חלוקה של כל אחת מהדרכים הקארמיות לשלוש קטגוריות שונות;
- (3) פרטים על דרכים קארמיות שליליות;
- (4) האופנים שבהם אדם מאבד את שורש החסד או מחזיר אותו לעצמו
- (5) כמה דרכים קארמיות יכולות להופיע במקביל בתנועה יחידה של התודעה;
- (6) אלו דרכים קארמיות ניתן למצוא ביקומים השונים, ובין סוגי היצורים השונים; וכן
- (7) התוצאות של הדרכים הקארמיות.

11

מעשי חסד והסוגים האחרים

ཐར་པ།

།དམ་པའི་དོན་དུ་དགོ་ཚུ་བ།
།ངོ་ཚ་ཁྲིལ་ཡོད་བདག་ཉིད་གྱིས།
།དེ་དག་དང་ལྷན་མཚུངས་ལྷན་གྱིས།
།བྱ་བ་ལ་སོགས་ཀུན་སྦྱོང་བས།
།བསྐྱོག་པ་མི་དགོ་དོན་དམ་པར།

།ལུང་མ་བསྟན་པ་བསྟན་པ་དག།

החסד האולטימטיבי הוא השחרור.
השורשים, הבושה וההתחשבות הם עצמם חסד,
ואלו הקשורים בהם בקשר מנטלי;
פעולות וכדומה - לפי המוטיבציה;
ההפכים שלהם - אי-חסד.
האולטימטיבי בין הניטרליים -
לפי מה שתואר.

[IV.30b-6]

།དང་པོ་ནི། དགོ་བ་ལ་སོགས་པ་ཀུན་སྒོར་ཁོ་ནའི་དབང་གིས་འཛོལ་གམ་ཞིན། མ་ཡིན་ཏེ། རྟོན་དམ་
པར་དགོ་བ་སོགས་བཞི་ཡོད་པའི་ཕྱིར། དེ་དག་གང་ཞིན།

ראשית - האם חסד והשאר נקבעים אך ורק לפי המוטיבציה שקשורה במעשה? לאו דוקא; למעשה ישנן ארבע קבוצות שונות, החל ממה שאנו מכנים "החסד האולטימטיבי". והנה התיאור שלהן.

ཐར་པ་ཚེས་ཅན། དམ་པའི་དོན་དུ་དགོ་བ་ཡིན་ཏེ། སྲུག་བསྐྱེལ་མ་ལུས་པ་དང་བྲལ་བས་མཚོག་ཏུ་བདེ་བའི་
ཕྱིར། དཔེར་ན། སྐྱིས་བྱ་རང་བཞིན་གྱིས་ནད་མིང་པ་བཞིན། དགོ་བའི་རྩ་བ་གསུམ་དང་ངོ་ཚ་ཤེས་པ་
དང་སྤོལ་ཡོད་ཚེས་ཅན། ངོ་བོ་ཉིད་གྱིས་དགོ་བ་ཡིན་ཏེ། གཞན་ལ་མ་སྟོལ་པར་བདག་ཉིད་གྱིས་དགོ་བ་ཡིན་
པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། འཕྲོད་པའི་སྐྱན་བཞིན།

הבה ניקח את השיחרור - נירוונה. זהו חסד האולטימטיבי, שכן זהו מצב האושר הנשגב ביותר, חופשי מכל סבל. זה דומה לאדם שאין לו שום מחלה.

אם ניקח את שלושת השורשים של החסד, וכן את הרגשות של בושה ושל התחשבות, הרי שאלו הם מטבעם חסד: מאחר שאינם תלויים בשום דבר אחר, הרי שהם עצמם חסד. את אלו נוכל להשוות לעשבי מרפא.

དེ་དག་དང་མཚུངས་པར་ལྡན་པའི་སེམས་སེམས་བྱུང་རྣམས་ཚེས་ཅན། མཚུངས་ལྡན་གྱིས་དགོ་བ་ཡིན་ཏེ།
མཚུངས་ལྡན་དགོ་བས་དགོ་བར་བཞག་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། འཕྲོད་པའི་སྐྱན་དང་སྐྱར་བའི་བཏུང་བ་བཞིན།

כמו כן, אם ניקח את אותם אספקטים של התודעה ושל הגורמים המנטליים הקשורים בקשר מנטלי באותם חסדים, הרי שהם חסדים בזכות אותו "קשר מנטלי": אנו קובעים שהם חסד בזכות העובדה שהם חולקים קשר מנטלי עם חסד. את אלו נוכל להשוות לנוזל שלתוכו מערבבים את עשבי המרפא.

དེ་དག་གིས་ཀུན་ནས་བསྐྱབས་པའི་ལུས་ངག་གི་བྱ་བ་ལ་སོགས་པ་ཚོས་ཅན། ཀུན་སྲོང་གིས་དགོ་བ་ཡིན་ཏེ།
ཀུན་སྲོང་དགོ་བས་དགོ་བར་བཞག་པའི་ཕྱིར། དཔེར་ན། འཕྲོད་པའི་སྤྲུང་དང་སྤྲུང་བའི་བཏུང་བ་ལས་བྱུང་
བའི་འོ་མ་བཞིན།

באשר לפעולות הפיזיות והמילוליות וכדומה – הדברים שמונעים על ידי הגורמים המנטליים שתוארו זה עתה - את
אלו אנו מכנים חסד פני מוטיבציה: הם נחשבים לחסד בשל המוטיבציה הטובה שכרוכה בהם. ניתן להשוות אותן
לחלב שהאם מייצרת לאחר ששתתה את הנוזל המהול בעשבי המרפא שאותו הזכרנו קודם.

དེ་དག་ལས་བསྐྱོག་པ་མི་དགོ་བ་ཡིན་ནོ། །ཇི་ལྟར་ན། འཁོར་བ་ཚོས་ཅན། དོན་དམ་པར་མི་དགོ་བ་ཡིན་
ཏེ། སྤྲུག་བསྐྱེལ་གྱིས་བཅིངས་པས་མཚོག་ཏུ་མི་བདེ་བའི་ཕྱིར། ཉན་བཞིན།

ההפכים של כל אחד מן הסוגים לעיל הם מה שאנו מכנים "אי חסד"; והנה התהליך. אם ניקח את גלגל החיים, הרי
שזהו אי-החסד האולטימטיבי, מאחר וזוהי הצורה האולטימטיבית של אומללות – להיות כבול לגמרי לסבל. זה דומה
למצב של מחלה.

མི་དགོ་བའི་རྩ་བ་གསུམ་དང་ངོ་ཚ་མེད་པ་དང་བྲིལ་མེད་ཚོས་ཅན། ངོ་བོ་ཉིད་གྱིས་མི་དགོ་བ་ཡིན་ཏེ།
གཞན་ལ་མ་ལྷོས་པར་བདག་ཉིད་གྱིས་མི་དགོ་བ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། མི་འཕྲོད་པའི་སྤྲུང་བཞིན།

כעת נבחן את שלושת השורשים של אי חסד, וכן העדר בושה והעדר התחשבות. מטבעם הם אי חסד, שכן הם אי חסד
בפני עצמם, מבלי שיהיו תלויים במשהו אחר. ניתן לדמותן לעשבי רעל.
מה לגבי אותם אספקטים של התודעה והגורמים המנטליים שיש להם קשר מנטלי עם אי-חסדים אלו? אלו הם אי-
חסדים של קשרים מנטליים, מכיוון שיש להם קשר מנטלי עם אי-חסד. ניתן להשוותם לנוזל שלתוכו עורבבו את
העשבים הרעילים.

དེ་དག་གིས་ཀུན་ནས་བསྐྱབས་པའི་ལུས་ངག་གི་ལས་ཚོས་ཅན། ཀུན་སྲོང་གིས་མི་དགོ་བ་ཡིན་ཏེ། ཀུན་
སྲོང་མི་དགོ་བས་མི་དགོ་བར་བཞག་པའི་ཕྱིར། མི་འཕྲོད་པའི་སྤྲུང་དང་སྤྲུང་བའི་བཏུང་བ་ལས་བྱུང་བའི་འོ་མ་
བཞིན་ནོ།

ועתה נסתכל על מעשים של גוף ושל דיבור שמונעים על ידי הגורמים המנטליים שתוארו. אלו הם מעשי אי-חסד בשל
מוטיבציה: אנו מסווגים אותם כאי-חסד בגלל המוטיבציה שמאחוריהם שאיננה מוטיבציה של חסד. סוגים אלו דומים
לחלב שהאם נותנת לאחר ששתתה נוזל שעורבבו בו עשבים רעילים.

དོན་དམ་པར་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པ་ནི། སྤར་བསྟན་པའི་སོ་སོར་བརྟགས་མིན་གྱི་འགོག་པ་དང་། འདུས་མ་
བྱས་གྱི་ནམ་མཁའ་དག་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་ནི།

האולטימטיביים בין הדברים שהם נייטרליים מבחינה מוסרית הם הדוגמאות שתארנו קודם: תופעות שאינן מותנות
בסיבות ומרחב שלא נוצר.
כעת נפנה לתיאור המוטיבציה.

12

טבעה של המוטיבציה

།ཀུན་སྒོང་རྣམ་གཉིས་རྒྱ་དང་ནི།
།དེ་ཡི་དུས་གྱི་སྒོང་ཞེས་བྱ།
།གཉིས་ལས་དང་པོ་རབ་འཇུག་བྱེད།
།གཉིས་པ་རྗེས་སུ་འཇུག་བྱེད་ཡིན།
།མཐོང་བས་སྤང་བྱའི་རྣམ་ཤེས་ནི།
།རབ་ཏུ་འཇུག་བྱེད་ཡིན་ཡིད་ནི།
།བསྐྱེམ་པས་སྤང་བྱ་གཉིས་ཀ་ཡིན།
།ལྔ་ནི་རྗེས་སུ་འཇུག་བྱེད་ཡིན།

שני סוגים של מוטיבציה: הסיבתית
וזה שניתן לה השם "בזמן".
הראשונה מתפקדת להניע לפעולה;
תפקיד השנייה לגרום להמשך הפעולה.
המודעות שפוסקת על דרך הראייה
היא זו אשר מניעה.
שני הסוגים פוסקים על דרך התרגול.
החמם מתפקדות בהמשך.

[IV.37-44]

མཐོང་སྤང་གིས་རྣམ་པར་རིག་བྱེད་ཀུན་ནས་སྒོང་བར་མི་རུས་ན། མདོ་ལས། འོག་པའི་ལྷ་བ་དེ་ལས་འོག་
པར་རྟོག་པ་དང་འོག་པའི་དག་དང་འོག་པའི་ལས་གྱི་མཐའ་འབྲུང་བར་བཤད་པ་དང་འགལ་ལོ་ཞིན།

את ביאור הפסוק נתחיל באופן הבא:

נאמר קודם שצורה שהיא מתקשרת אינה יכולה להיות מונעת על ידי משהו שפוסק על דרך הראייה. אולם הסוטררה מסבירה שהשקפה שגויה מובילה למחשבות שגויות, לדיבור שגוי, ולעשייה שגויה. האם אין כאן סתירה?

མི་འགལ་ཏེ། སླིར་ཀུན་སྒོང་ལ་ནམ་པ་གཉིས་ཏེ། རྒྱ་དུས་ཀྱི་ཀུན་སྒོང་དང་ནི་དེའི་དུས་ཀྱི་ཀུན་སྒོང་ཞེས་བྱ་
བ་གཉིས་ཡོད་པ་ལས། དང་པོ་ནི་བྱ་བ་དེ་ལ་མ་ལྷགས་པར་འདི་དང་འདི་བྱའོ་ཞེས་རབ་ཏུ་འཇུག་པར་བྱེད་
པ་དང་། གཉིས་པ་ནི་དེའི་རྗེས་སུ་བྱ་བ་འདི་བྱའོ་ཞེས་རྗེས་སུ་འཇུག་བྱེད་ཡིན་ལ།

התשובה היא שלמעשה אין שום סתירה. באופן כללי ניתן לחלק מוטיבציות לשני סוגים: **המוטיבציה הסיבתית**, שהיא זו שהייתה לנו לפני המעשה, וזו שאנו מכנים "**מוטיבציה בזמן**" [המעשה]. **הראשונה** מבין אלו מתפקדת כדי להניע אותך: כאשר אדם מחליט, לפני פעולה מסוימת, "אני עומד לעשות כך וכך". **התפקיד של השנייה** הוא לגרום לנו להמשיך ולפעול: זה קורה כאשר אדם ממשיך בפעולה לאחר שכבר התחיל.

དེའི་ནང་ནས་མཐོང་བས་སྤང་བྱའི་ནམ་ཤེས་ནི་རབ་ཏུ་འཇུག་བྱེད་ཡིན་པས་མདོ་ལས་དེ་ལ་དགོངས་ལ། འདིར་
དུས་ཀྱི་ཀུན་སྒོང་མ་ཡིན་པའི་དབང་དུ་བྱས་པའི་ཕྱིར།

מבין שתי אלו, **המודעות שפוסקת על דרך הראייה** היא הראשונה, זו אשר **מניעה** אותך להתחיל **פעולה**, והיא זו שאליה התכוונה הסוטררה. הטענה לעיל מסבירה שזו אינה יכולה להיות המוטיבציה השולטת בזמן הפעולה.

ཡིད་ནི་སྒོམ་པས་སྤང་བྱ་གཉིས་ཀ་ཡིན་ཏེ། རྟོག་བཅས་ཁ་ཕྱིར་བལྟས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། དབང་ཤེས་ལྔ་ནི་རྗེས་
སུ་འཇུག་བྱེད་ཁོ་ན་ཡིན་ཏེ། རྟོག་མེད་ཁ་ཕྱིར་བལྟས་ཀྱི་ཤེས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གསུམ་པ་ནི།

המחשבות שקשורות לשני סוגי המוטיבציה כוללות סוגים **שפוסקים על דרך התירגול**, שכן הן מופנות כלפי חוץ וכוללות המשגות.

חמש המודעויות של החושים **מתפקדות רק בהמשך** הפעולה, מאחר והן סוגים של מודעות שאמנם מכוונים כלפי חוץ, אך אינם כוללים המשגה.

נמשיך כעת עם מאפיינים רלוונטיים של מוטיבציה.

13

מאפיינים מסוימים של מוטיבציות

།རབ་ཏུ་འཕྲུག་བྱེད་དགོ་སོགས་ལས།

།རྗེས་འཕྲུག་བྱེད་ཀྱང་རྣམ་གསུམ་འགྲུར།

།ཐུབ་པའི་འདྲ་བའམ་དེ་དགོ་བ།

།རྣམ་སྒྲིག་ལས་སྐྱེས་གཉིས་ཀ་མིན།

מסוגים התחלתיים של חסד או השאר, מופיעים בהמשך כל שלושת הסוגים. אצל בעלי הסגולה הם דומים, או של חסד. אלו שבאים מהבשלה הם לא זה ולא זה.

[IV.45-8]

རབ་ཏུ་འཕྲུག་བྱེད་དགོ་བ་ལ་སོགས་པ་ལས་རྗེས་སུ་འཕྲུག་བྱེད་དགོ་བ་ལ་སོགས་པར་ངེས་སམ་ཞིན། རབ་ཏུ་
འཕྲུག་བྱེད་དགོ་བ་ལ་སོགས་པ་ལས་རྗེས་སུ་འཕྲུག་བྱེད་ཀྱང་དགོ་མི་དགོ་ལུང་མ་བསྟན་གསུམ་དུ་འགྲུར་བ་ཡོད་དོ།

האם מוטיבציה התחלתית שהיא מסוג של חסד או מסוג אחר, מובילה בהכרח לאותו סוג של מוטיבציה בהמשך הפעולה? התשובה היא שמכל סוג של מוטיבציה התחלתית, בין אם היא מהסוג של חסד או השאר, יכולים להופיע בהמשך הפעולה כל שלושת הסוגים של מוטיבציה: מוטיבציה של חסד, של אי-חסד, או מוטיבציה נייטרלית.

།ཐུབ་པའི་རབ་ཏུ་འཕྲུག་བྱེད་དགོ་བ་ལས་རྗེས་སུ་འཕྲུག་བྱེད་དགོ་བ་དང་། རབ་ཏུ་འཕྲུག་བྱེད་ལུང་མ་བསྟན་ལས་
རྗེས་སུ་འཕྲུག་བྱེད་ལུང་མ་བསྟན་དུ་འདྲ་བའམ། རབ་ཏུ་འཕྲུག་བྱེད་ལུང་མ་བསྟན་ལས་རྗེས་སུ་འཕྲུག་བྱེད་དགོ་
བ་ཡོད་ཀྱི། རབ་ཏུ་འཕྲུག་བྱེད་དགོ་བ་ལས་རྗེས་སུ་འཕྲུག་བྱེད་ལུང་མ་བསྟན་མིན་དོ། ཐུབ་པའི་ནམ་ལང་
དམན་པར་མི་འགྲུར་བའི་སྟེར།

אצל בעלי הסגולה¹, מוטיבציה התחלתית של חסד מובילה בהמשך למוטיבציה שאף היא חסד, ומוטיבציה התחלתית שהיא נייטרלית מובילה בהמשך למוטיבציה דומה, נייטרלית גם היא, או למוטיבציה של חסד. עבורם אין זה אפשרי שמוטיבציה התחלתית של חסד תוביל בהמשך למוטיבציה שהיא נייטרלית, שכן אצל ישויות אלו המוטיבציה לעולם לא פוחתת.

¹ "בעלי הסגולה" הוא כינוי לבודהות.

སྤྱི་པ་ཁ་ཅིག་ན་རེ། ཐུབ་པ་ལ་མཉམ་པར་མ་བཞག་པའི་སེམས་མི་མངའ་བའི་སྤྱིར་ན། ལུང་མ་བསྟན་གྱི་
སེམས་མི་མངའ་འོ། །དེ་སྐད་དུ་ཡང་མདོ་ལས། སྤང་ཆེན་གཤེགས་ནང་མཉམ་པར་བཞག། སྤང་
ཆེན་བཞིངས་ནང་མཉམ་པར་བཞག།སྤང་ཆེན་མནལ་ནང་མཉམ་པར་བཞག། བཞུགས་ནང་མཉམ་པར་
བཞག་པ་ཡིན། །ཞེས་གསུངས་སོ་ཟླེ།

יש שיטענו את הטענה הבאה:

בעלי הסגולה לעולם לא נמצאים במצב מנטלי שאיננו מדיטציה מאוזנת, ועל כן אין להם כלל מצבי
תודעה שהם נייטרליים.

לביסוס דברינו נביא פסוק מהסוטה שאומר:

- גם כאשר הפיל² הולך הוא נמצא במדיטציה מאוזנת;
- גם כאשר הפיל קם הוא נמצא במדיטציה מאוזנת;
- גם כאשר הפיל ישן הוא נמצא במדיטציה מאוזנת;
- גם כאשר הפיל עומד הוא נמצא במדיטציה מאוזנת.

དེ་ལ་བྱེ་བྲག་སྐྱབ་ན་རེ། དེ་རྟག་ཏུ་མཉམ་པར་མ་བཞག་པ་མི་མངའ་བའི་ཤེས་བྱེད་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་དེ་
བཞིན་གཤེགས་པ་སྤྱོད་ལམ་བཞིའི་སློ་ནས་གཤེགས་པའི་ཆོ། གཤེགས་པར་འདུ་ཤེས་པ་སོགས་ལ་དགོངས་པའི་
སྤྱིར་ཞེས་ཟླེ།

בתשובה לקביעה זו אומרים המפרטים:

זו אינה הוכחה שאין להם מצב מנטלי שאיננו מדיטציה מאוזנת. הציטוט מתייחס רק לאופן שבו מי שהלכו אל הכך
חושבים בשעה שהן פועלים באחת מארבע הדרכים הנ"ל: בהולכם לאנשהו, הם תופסים את עצמם כהולכים לאנשהו,
וכן הלאה.

རྣམ་སྐྱིན་ལས་སྐྱེས་པ་ནི་རབ་ཏུ་འཇུག་བྱེད་དང་རྗེས་སུ་འཇུག་བྱེད་གཉིས་ཀ་མ་ཡིན་ཏེ། མངོན་པར་འདུ་བྱེད་པ་
ལ་མི་སྟོས་པར་རང་གི་རང་གིས་འབྱུང་བའི་སྤྱིར། གསུམ་པ་ལ། བསྟན། བཤད་དོ། །དང་པོ་ནི།
རྣམ་པར་རིག་བྱེད་མིན་པ་ནི་རྣམ་པ་གསུམ་དུ་ཤེས་པར་བྱ་སྟེ། སྣོམ་པ་དང་སྣོམ་པ་མ་ཡིན་པ་དང་དེ་ལས་གཞན་
བར་མ་གསུམ་དུ་ཤེས་པར་བྱ་བ་ཡིན་པའི་སྤྱིར།

הדברים שבאים כתוצאה מהבשלה קארמית של מעשי העבר אינם מהווים מוטיבציה התחלתית וגם לא מוטיבציה של
המשך. זאת משום שהופעתם אינה מסתמכת על שום הפעלה של מאמץ - הם פשוט מופיעים מעצמם.

² "פיל" כאן הוא כינוי לבודהה.

זה משלים את הדיון הכללי על המאפיינים הטיפוסיים של שלושת סוגי המעשים. אנו פונים כעת לחלוקת השונות של סוגי מעשים שאינם מתקשרים. נתחיל מסיכום קצר ולאחריו נביא דיון מפורט יותר. החלוקה הראשונה של צורות לא-מתקשרות כוללת שלושה סוגים, והם נדרים, אנטי-נדרים, ואלו שהם לא אלו ולא אלו.

མཚེམས་མཛོད་ནས། མདོ་ལས་ལས་དག་མི་དག་ལུང་མ་བསྟན་གསུམ་གསུངས་པ་ལས་དུས་རེ་ཞིག་ལས་གྱི་
ནམ་སྟོན་ཡིད་དུ་འོང་བ་བདེ་བ་སྐྱོང་བ་དང་གཏན་དུ་སྟུག་བསྡུལ་ལས་སྐྱོབ་པ་སྲུང་འདས་ཐོབ་བྱེད་ནི་དག་བ་དང་།
ནམ་སྟོན་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་མི་བདེ་བ་སྐྱོང་བ་ནི་མི་དག་བ་དང་། ཡིད་དུ་འོང་མི་འོང་སྐྱིད་པ་དེ་གཉིས་ལས་གཞན་
པའི་ལས་ནི་དག་མི་དག་ལས་གཞན་པ་ལུང་མ་བསྟན་ཡིན་ཅོ།

בספר **אוצר החוכמה של צ'ים** [ביאורו של צ'ים ג'אמפיי Yang Chim Jampey Yang **לאבהידהרמה קושה**] נאמר:

הסוטר מתארת שלושה סוגים של קארמה: קארמה טובה, קארמה רעה, וקארמה נייטרלית. קארמה טובה היא זו שבטווח הקצר מביאה להבשלה קארמית רצויה (כלומר, לתחושה של עונג) ובאופן אולטימטיבי מגינה עליך מסבל (כלומר – עוזרת לך להשיג נירוונה). קארמה שלילית היא זו שמביאה לך הבשלה קארמית בלתי רצויה (כלומר, הרגשת כאב). מעשה נייטרלי - משהו שהוא לא חסד ולא אי-חסד - הוא מה שמביא לך תוצאה שאינה רצויה ואינה בלתי רצויה.

קורס ACI מס' 5: כיצד עובדת קארמה

מקראה רביעית: הקורלציות שבין המעשים ותוצאותיהם

སློབ་དཔོན་དབྱིག་གཉིན་གྱིས་བརྩོམས་པའི་ཚེས་མངོན་པ་མཛོད་དང་། དེའི་འགྲེལ་པ་རྒྱལ་བ་དགེ་འདུན་གྲུབ་
གྱིས་བརྩོམས་པའི་མཛོད་རྟིག་ཐར་ལམ་གསལ་བྱེད་ལས།

הלקט הראשון נלקח מתוך אוצר החוכמה הגבוהה Treasure House of Knowledge שנכתב על ידי מאסטר וסובנדהו Master Vasubandhu (350 לספירה) ומתוך הביאור של הוד קדושתו הדלאי לאמה הראשון, גנדון דרופ Gendun Drup (1391-1474), בשם הארת הדרך לחופש.

48

הגדרות של הסוגים הבסיסיים של קארמה

།ལས་བདེ་མི་བདེ་དང་གཞན་ནི།
།དགེ་དང་མི་དགེ་དང་གཞན་ཡིན།

קארמה טובה, לא טובה ואחרת
הן אלו אשר מובילות
למה שנעים, בלתי נעים ואחר.

[IV.177-8]

ལས་དགེ་མི་དགེ་ལུང་མ་བསྟན་གང་ཞིན། བདེ་བ་སྟོར་བའི་ལས་དེ་དགེ་བའི་ལས་དང་། མི་བདེ་བ་སྟུག་
བསྟུང་སྟོར་བའི་ལས་དེ་མི་དགེ་བའི་ལས་དང་། གཞན་བཏང་སྟོམས་སྟོང་བར་བྱེད་པའི་ལས་ནི་གཞན་ལུང་མ་
བསྟན་གྱི་ལས་ཡིན་ནོ། །གཉིས་པ་འབྲས་བུའི་སྟོན་སྟོན་དབྱི་བ་ལ་གཉིས། བསྟན། བཤད་དོ།

מהי קארמה טובה, קארמה לא טובה, וקארמה שהיא ניטרלית מבחינה מוסרית? קארמה שמובילה לחוויה נעימה היא קארמה טובה. זו שמובילה לחוויה בלתי נעימה, חוויה של סבל, היא קארמה לא טובה. קארמה שמובילה לסוגים אחרים של חוויות, כלומר שמובילה לחוויה ניטרלית, היא מהסוג האחר: זו שהיא ניטרלית מבחינה מוסרית.

המיון השני מבוסס על חלוקה של קארמה בהתאם לתוצאותיה. נתחיל עם הקדמה קצרה ובהמשך נעבור לדיון יותר מורחב.

49

מיון של הקארמה לפי תוצאותיה

|བསོད་ནམས་བསོད་ནམས་མིན་མི་གཡོ།

|བདེ་བ་སྲོང་འགྱུར་ལ་སོགས་གསུམ།

חסד, אי-חסד, וזו שאינה מסיטה;
שלוש את אלו כוללים את מה שמוביל לעונג.

[IV.179-80]

|དང་པོ་ནི། ལས་དེ་ལ་གསུམ་ཡོད་དེ། བསོད་ནམས་གྱི་ལས་དང་། བསོད་ནམས་མ་ཡིན་པའི་ལས་
དང་། མི་གཡོ་བའི་ལས་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། ཡང་ལས་དེ་ལ་གསུམ་ཡོད་དེ། བདེ་བ་སྲོང་བར་
འགྱུར་བའི་ལས་ལ་སོགས་པ་གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ལ། བསོད་ནམས་སོགས་བཤད་པ་དང་།
བདེ་སོགས་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ནི།

קארמה יכולה להתחלק לשלושה סוגים שונים: קארמה המייצגת חסד, כזו שמייצגת אי-חסד או קארמה שאינה מסיטה. ניתן גם לחלקה לשלושה סוגים אחרים: השלושה כוללים את אלו אשר מובילים לחוויה מענגת וכן הלאה. הדיון המורחב על סעיפים אלו יינתן בשני שלבים: ראשית דיון על החסד וכל השאר; שנית, תיאור של הדברים הנעימים שהוזכרו וכן הלאה.

50

חסד, אי-חסד, ומעשים שאינם מסיטים

|བསོད་ནམས་འདོད་ཁམས་དགེ་བའི་ལས།

།མི་གཡོ་གོང་མ་ལས་སྐྱེས་པའི།

།གང་ཕྱིར་ས་ནི་དེ་དག་ཏུ།

།ལས་རྣམས་སྐྱིན་ཕྱིར་མི་གཡོའི་ཕྱིར།

חסד - קארמה טובה בעולם התשוקות.
שאינה מסיטה - באה מלמעלה.

היא אינה מסייגת שכן היא מבשילה
באותה הרמה שבה נוצרה.

[IV.181-4]

רֶכֶּשׁוֹ | בְּשֵׁם הַאֱלֹהִים הַקָּדוֹם | בְּשֵׁם הַאֱלֹהִים הַקָּדוֹם | בְּשֵׁם הַאֱלֹהִים הַקָּדוֹם |
לְעוֹלָם וָעוֹלָם | שִׂיבְיָתָהּ | שִׂיבְיָתָהּ | שִׂיבְיָתָהּ | שִׂיבְיָתָהּ |

מהם החסד ואת שאר סוגי הקארמות שהוזכרו? מה שאנו מכנים "חסד" מתייחס למעשים מוסריים בעולם התשוקות.
הקארמה שאנו מכנים בלתי-מסייגת לתקן את הקארמה שנוצרה בעולמות העליונים; כלומר בעולם הצורה ובעולם
חסרי הצורה.

לְשׁוֹן | בְּשֵׁם הַאֱלֹהִים הַקָּדוֹם | בְּשֵׁם הַאֱלֹהִים הַקָּדוֹם | בְּשֵׁם הַאֱלֹהִים הַקָּדוֹם |
לְעוֹלָם וָעוֹלָם | שִׂיבְיָתָהּ | שִׂיבְיָתָהּ | שִׂיבְיָתָהּ | שִׂיבְיָתָהּ |
בְּשֵׁם הַאֱלֹהִים הַקָּדוֹם | שִׂיבְיָתָהּ | שִׂיבְיָתָהּ | שִׂיבְיָתָהּ | שִׂיבְיָתָהּ |

ניתן להקשות: "האם אין כאן סתירה - לתאר את הקארמה בעולמות העליונים כבלתי-מסייגת, בשעה שאלו של הרמה
השלישית של ריכוז ומתחיתה תוארו כסוגים מסייגים?" אלא שאין כאן שום סתירה. רמות הריכוז מהשלישית ומטה
מתוארות כ"מסייגות" רק משום הבעיות השונות שמונעות השגת ריכוז הד-נקודתי מושלם.

לְעוֹלָם וָעוֹלָם | בְּשֵׁם הַאֱלֹהִים הַקָּדוֹם | בְּשֵׁם הַאֱלֹהִים הַקָּדוֹם | בְּשֵׁם הַאֱלֹהִים הַקָּדוֹם |
לְעוֹלָם וָעוֹלָם | שִׂיבְיָתָהּ | שִׂיבְיָתָהּ | שִׂיבְיָתָהּ | שִׂיבְיָתָהּ |

הקארמה שמבוצעת בעולמות העליונים היא בלתי-מסייגת בשל העובדה שכשהיא מבשילה היא אינה מסייגת מאותם
העולמות. הקארמה שאמורה להבשיל באותה הרמה - ברמה של עולם הצורה או עולם חסרי הצורה - לא תבשיל
באף רמה אחרת. הנקודה היא שההבשלה עצמה היא בלתי-מסייגת.

בְּשֵׁם הַאֱלֹהִים הַקָּדוֹם | בְּשֵׁם הַאֱלֹהִים הַקָּדוֹם | בְּשֵׁם הַאֱלֹהִים הַקָּדוֹם |
לְעוֹלָם וָעוֹלָם | שִׂיבְיָתָהּ | שִׂיבְיָתָהּ | שִׂיבְיָתָהּ | שִׂיבְיָתָהּ |
בְּשֵׁם הַאֱלֹהִים הַקָּדוֹם | שִׂיבְיָתָהּ | שִׂיבְיָתָהּ | שִׂיבְיָתָהּ | שִׂיבְיָתָהּ |

מאידך, מעשים של עולם התשוקות-הנינם מסייגים: משהו שנועד להיוולד כיצור של עונג יכול, בהשפעת גורמים
מסויימים, להיוולד כסוג אחר של יצור. ישנו, לדוגמה, המקרה של הברהמין שבשל נדיבותו נועד להיוולד כיצור של

עונג. אבל אז [בשעת מותו] הוא הבחין בפיל מלכותי ביותר, וחשב לעצמו: "כמה נפלא יהיה אילו יכולתי להשיג פיל כזה בעצמי." כתוצאה מכך, הוא נולד כפיל שידוע כ"בנו של המגן."

།གཉིས་པ་ལ། རྩོང་འགྲུར་གསུམ་པོ་སོ་སོའི་མཚན་གཞི། རྩོང་འགྲུར་གྱི་དབྱེ་བ། ལས་གང་གི་འབྲས་
བུ་ཚོར་བ་གང་ཡིན་པའོ། །དང་པོ་ལ། རང་ལུགས་དང་། གཞན་ལུགས་སོ། །དང་པོ་ནི།

- בהמשך נתייחס לקארמה הקשורה לשלושת סוגי החוויות. זאת נעשה בשלושה שלבים
- (1) נביא דוגמאות טיפוסיות של כל אחד מסוגי הקארמה שמובילים לסוגי החוויה הספציפיים,
 - (2) החלוקות השונות של החוויות ו-
 - (3) הקורלציה שבין תחושות מסוימות והמעשים שגרמו להן.
- הדוגמאות הטיפוסיות נדונות גם לפי מה שמקובל באסכולה שלנו וגם לפי אסכולות אחרות.

51

הדעות המקובלות ביחס לקארמות
ולתנסויות שאליהן הן מובילות

།བསམ་གཏན་གསུམ་པའི་བར་དགོ་བ།
།བདེ་བ་རྩོང་འགྲུར་དེ་ཡན་ཆད།
།སྤྲུག་མིན་བདེ་མིན་རྩོང་འགྲུར་བ།
།སྤྲུག་བསྐྱེད་འདིའི་མི་དགོ།

עד לרמה השלישית של ריכוז,
קארמה טובה היא זו שמביאה
התנסות נעימה. מכאן והלאה
היא אינה מביאה לכאב או לעונג.
קארמה לא טובה היא זו המביאה
התנסות מכאיבה.

[IV.185-8]

བདེ་བ་རྩོང་འགྲུར་ལ་སོགས་གསུམ། ཞེས་བཤད་ན་དེ་དག་གང་ཞིན། འདོད་པ་ནས་བསམ་གཏན་གསུམ་
པའི་བར་གྱི་དགོ་བའི་ལས་ནི་བདེ་བ་རྩོང་འགྲུར་བའི་ལས། བསམ་གཏན་གསུམ་པ་དེ་ཡན་ཆད་ནས་སྲིད་

ཕྱི་བར་གྱི་དགོ་བའི་ལས་ནི་སྤྲུལ་མིན་བདེ་མིན་གྱི་བཏང་སློམ་སྤྱོད་བར་འགྱུར་བའི་ལས། སྤྲུལ་བསྐྱེལ་སྤྱོད་
བར་འགྱུར་བའི་ལས་ནི་འདོད་པ་འདིའི་མི་དགོ་བའོ།

ניתן לשאול: "בשורות שלעיל הוזכרו שלושת אלו הכוללים את מה שמוביל לעונג. כיצד נוכל לתאר סוג זה של קארמות?" קארמה טובה בעולם התשוקות ועד לרמה השלישית של הריכוז, היא כזאת שתביא להתנסות נעימה בעתיד. מכאן והלאה – הכוונה, מהרמה השלישית של הריכוז ועד לרמת "השיא" - קארמות טובות מביאות התנסות שטבעה ניטרלי: לא כאב ולא עונג. הקארמה שגורמת להתנסות מכאיבה הם כל המעשים הלא טובים שכאן, בעולם התשוקות.

52

השקפות אחרות על קארמה
וההתנסויות שאליהן היא מובילה

འོག་ནའང་བར་མ་ཡོད་དོན་ཞེས།
ཁ་ཅིག་ཟེར་ཏེ་གང་གི་སྤྱིར།
བསམ་གཏན་བྱུང་པར་རྣམ་སྤྲིན་ལས།
སྤྱི་མེད་གསུམ་སྤྲིན་འདོད་སྤྱིར།

יש הטוענים כי גם מתחת
ישנו זה שהוא ביניהם.
מוסכם שקארמה אשר מבשילה
ברמות של הריכוז הגבוה
מבשילה ללא הפרשי זמן.

[IV.189-92]

གཉིས་པ་ནི། བསམ་གཏན་བཞི་པའི་འོག་གསུམ་པ་མིན་ཆད་ནའང་བར་མ་སྤྱོད་བར་འགྱུར་བའི་ལས་ཡོད་དོ་
ཞེས་ཁ་ཅིག་ཟེར་ཏེ། གང་གི་སྤྱིར་ན་བསམ་གཏན་བྱུང་པར་ཅན་དུ་རྣམ་པར་སྤྲིན་བའི་ལས་ཡོད་པའི་སྤྱིར་དང་།
སྤྱི་མེད་པར་དུས་གཅིག་ཏུ་འབྲས་བུ་གསུམ་སྤྲིན་པར་འདོད་དགོས་པའི་སྤྱིར།

יש הטוענים שברמות שמתחת לרמה הרביעית של הריכוז – כלומר מהשלישית ומטה – יש גם קארמות שיכולות להבשיל ל"זה שהוא שביניהם", כלומר להתנסות ניטרלית. הם טוענים כך משום שאלו קארמות אשר מבשילות ברמות של הריכוז הגבוה ומאחר שמוסכם שאפשרי הדבר שכל שלושת סוגי התוצאות יבשילו בו זמנית, ללא הפרשי זמן.

གཉིས་པ་ལ། ལྷ་དབྱེ་བ། རྣམ་སྤྲིན་སྤོང་འགྲུར་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པ་ལོ། །དང་པོ་ནི།

עתה נציג חלוקות שונות של התנסות. לאחר דיון בחלוקה לחמישה סוגים שונים, נמשיך בדיון מפורט יותר של הבשלות מעשי העבר להתנסויות עתידיות.

53

חמישה סוגים של התנסות

དང་པོ་ནི་དང་མཚུངས་ལྷན་དང་།
དམིགས་པ་དང་ནི་རྣམ་སྤྲིན་དང་།
མངོན་སྲུང་དུ་ནི་གྲུར་པ་ལས།
སྤོང་འགྲུར་རྣམ་པ་ལྷ་ཡིན་ནོ།

חמישה הם סוגי ההתנסות השונים:
זה שהוא מעצם טבעו, קשר מנטלי,
אובייקט של מיקוד, זה שבא מהבשלה,
וזה שמופיע באופן ישיר.

[IV.193-6]

སྤོང་བར་འགྲུར་བའི་ལས་རྣམ་པ་ལྷ་ཡོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཚོར་བ་ལྷ་བྱུང་བའི་གྲིས་སྤོང་བར་འགྲུར་བ་དང་།
རིག་པ་ལྷ་བྱུང་མཚུངས་ལྷན་གྲིས་སྤོང་བར་འགྲུར་བ་དང་། གཟུགས་ལྷ་བྱུང་དམིགས་པས་སྤོང་བར་འགྲུར་བ་དང་།

ישנם חמישה סוגים שונים של התנסות שנגרמים על ידי הקארמה. דוגמה לראשון יהיו תחושות, שהינם התנסות או הרגשה מעצם טבעם. משהו כמו המגע¹ מאפיין את הסוג השני, התנסות שמקורה בקשר מנטלי. וצורה, למשל, נחוות כאשר היא אובייקט המיקוד של אדם.

དགའ་མི་དགའི་ལས་ལྷ་བྱུང་རྣམ་སྤྲིན་གྲིས་སྤོང་བར་འགྲུར་བ་དང་། ཚོར་བ་ལྷ་བྱུང་མངོན་སྲུང་དུ་གྲུར་པ་ལས་སྤོང་བར་འགྲུར་བ་རྣམས་སུ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

קארמות טובות ולא טובות הן דוגמאות של משהו שנחוות באמצעות ההבשלה שלו. הרגשות הם דוגמה לסוג האחרון, של דבר שחווים כאשר הוא מופיע באופן ישיר.

¹ בין אובייקט לאיבר הישה

གཉིས་པ་ལ། སྤྱིར་བསྟན། ཟློང་ངེས་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པའོ། །དང་པོ་ལ། ལས་གྱིད་བྱེ་བ།
ཁམས་དང་འགྲོ་བ་གང་ན་ལས་འཕེན་པ་དུ་ཡོད་གཉིས། དང་པོ་ནི།

התיאור המפורט יותר על התנסויות שמבשילות ממעשי העבר יתחיל עם הערות כלליות וימשיך בפרטי המעשים שמובילים בוודאות להתנסויות בעתיד. ההערות הכלליות נוגעות ראשית בחלוקות השונות של הקארמה, וכן בקארמה המשליכה לקיום בעולמות השונים ולסוגים השונים של יצורים.

54

התנסויות שמבשילות ממעשי העבר

དེ་ཡང་ངེས་དང་མ་ངེས་དང་།
མཐོང་བའི་ཚོས་ལ་སོགས་པ་ལ།
ཟློང་འགྲུར་ཕྱིར་ན་ངེས་རྣམ་གསུམ།
ཁ་ཅིག་ལས་རྣམ་ལྔ་ཞེས་ཟེར།
གཞན་དག་སྲི་བཞི་ཞེས་ཟེར།
གསུམ་གྱིས་རིགས་ནི་འཕེན་པར་བྱེད།

בין אלו יש שהן ודאיות ויש כאלו שלא;
משום שהן משהו שרואים וכדומה,
ההתנסויות הוודאיות הן משלושה סוגים.
יש הטוענים לחמישה סוגים של מעשים;
אחרים טוענים שיש ארבעה צירופים.
שלושה מתוכם משליכים יצור יחיד.

[IV.197-202]

རྣམ་སྤྲིན་ཟློང་འགྲུར་གྱི་ལས་དེ་ལ་བཞི་སྟེ། དེ་ལ་ཡང་ངེས་པ་དང་མ་ངེས་པའི་ལས་གཉིས་ལས། དང་པོ་
ལ། ཚོ་འདི་ལ་ཟློང་བར་འགྲུར་བ་མཐོང་ཚོས་ལ་ཟློང་འགྲུར་གྱི་ལས། ཚོ་ཕྱི་མ་ལ་ཟློང་བར་འགྲུར་བ་སྐྱེས་
ནས་ཟློང་འགྲུར་གྱི་ལས། ཚོ་དེའི་ཡང་ཕྱི་མ་ཕན་ཆད་ལ་ཟློང་བར་འགྲུར་བ་ལན་གངས་གཞན་ལ་ཟློང་འགྲུར་གྱི་
ལས་ཏེ་ངེས་པའི་ལས་རྣམ་པ་གསུམ་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

ישנם ארבעה סוגי הבשלות של קארמה שמובילים להתנסות עתידית. בין קארמות אלו יש שתי קבוצות:
יש שהן ודאיות וכאלה שלא. קבוצת ה"ודאיות" מורכבת משלושה סוגים שונים כי היא מכילה

- (1) אותם מעשים שמבשילים לתוצאה "שרואים" - כלומר מעשים שהבשילו להתנסות בחיים הנוכחיים;
- (2) מעשים שהבשלתם נחווית לאחר לידה מחדש של אותו אדם - כלומר, בחייו העתידיים המידיים;
- (3) מעשים שהבשלתם נחווית בחיים "עתידיים כלשהם" - כלומר, גלגול כלשהו שלאחר החיים הבאים.

ཁ་ཅིག་ལས་རྣམ་པ་ལྔ་ཞེས་ཟེར་ཏེ། མ་ངེས་པའི་ལས་ལ་རྣམ་སྤྲིན་ངེས་ལ་གནས་སྐབས་མ་ངེས་པ་དང་།
 དེ་གཉིས་ཀ་མ་ངེས་པ་གཉིས་སུ་བྱེ་བས་སོ།

יש הטוענים להמישה סוגים של מעשים: הם מגיעים למספר זה על ידי חלוקה של קארמות שהן לא-ודאיות ל-

- (1) אלו שיבשילו בוודאות אבל בזמן לא מוגדר, ו-
- (2) אלו שלגביהן אין ודאות לא בעצם ההבשלה ולא במועדה.

།དཔེ་སྟོན་པ་མདོ་སྡེ་པའི་སྡེ་པ་གཞན་དག་སྲི་བཞི་ཞེས་ཟེར་ཏེ། རྣམ་སྤྲིན་ངེས་པ་ལ་གནས་སྐབས་མ་ངེས་པ།
 གནས་སྐབས་ངེས་ལ་རྣམ་སྤྲིན་མ་ངེས་པ། གཉིས་ཀ་ངེས་པ། གཉིས་ཀ་མ་ངེས་པའོ།

אחרים - בעיקר, "קבוצת המדגימים" באסכולת הסוטריוסטים - טוענים שמספר האפשריות הנכון בהקשר זה הינו ארבע. הם אומרים שיש

- (1) קארמות שבטוח שיבשילו אבל לא בזמן מוגדר,
- (2) קארמות שלא ברור אם יבשילו, אבל אם יבשילו זה יהיה בזמן מוגדר,
- (3) קארמות שהן ודאיות להבשיל בזמן מסוים ו-
- (4) קארמות שאינן ודאיות להבשיל, וגם אם יבשילו זמן ההבשלה אינן ודאי.

ཁོ་ན། ལས་གང་གིས་ངེས་མཐུན་འཕན་ཞེ་ན། གསུམ་གྱིས་ངེས་མཐུན་ནི་འཕན་པར་བྱེད་ཀྱི། མཐོང་
 ཚོས་ལ་སྤྱོད་འགྲུར་གྱི་ལས་གྱིས་ངེས་མཐུན་མི་འཕན་ཏེ། ལས་བྱེད་པའི་ཕུང་པོའི་རྒྱན་དེ་ཉིད་ལ་རྣམ་པར་སྤྲིན་
 པའི་བྱིར། གཉིས་པ་ནི།

אילו מן הסוגים הנ"ל מהווים קארמה משליכה? **שלושה מתוכם יכולים** להוות קארמה משליכה, אבל לא כאלו שמבשילים לתוצאה שתוכל לראות בחיים הנוכחיים. זאת מאחר והם מבשילים על הרצף של אותם המצבורים שביצע את המעשה המקורי.

כעת נעבור לבחון את הסוגים השונים של קארמות שמשליכות לעולמות ולסוגי היצורים השונים.

55

קארמות שמשליכות לעולמות השונים

|בסמ'צד'ק'ק'א'ב'ק'ב'ב'ב'|
 |ד'ס'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'|
 |ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'|
 |ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'|
 |ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'|
 |ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'|

לכולם יש ארבע קארמות משליכות;
 בגיהנום, שלוש של מעשים טובים.
 לילד שהתייצב באובדן התשוקה
 אין קארמה להתנסות בלידה שם.
 למי שהוא ארייה - גם לא להתנסות באחרים;
 גם למי שאינו יציב - בתשוקות ובשיא.

[IV.203-8]

ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'		ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'
ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'		ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'
ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'		ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'

אלו סוגים של קארמות משליכות ללידה בעולמות השונים ולהיות יצורים שונים? לכל אחד מהמשת סוגי היצורים יש ארבע השלכות שונות שנגרמות על ידי המעשים, אלא שבגיהנום יש רק שלוש השלכות אפשריות שיכולות להבשיל ממעשים טובים, שכן לא יכולה להיות שום הבשלה של מעשה טוב באותם החיים, מאחר שאין שום הבשלה נעימה בגיהנום.

|ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'| |ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'|
 |ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'| |ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'ב'|

הבה ניקח ליד² שהתייצב במצב של אובדן כל תשוקה לכל אחת משמונה הרמות השונות. גם אם הוא כבר נולד לאחת מהרמות שאליהן הוא איבד תשוקה, הוא לא יעשה יותר קארמה שתוביל אותו להתנסות שם. לכן בחייו העתידיים הוא לא יתנסה בלידה ברמה שאליה הוא כבר איבד תשוקה.

² הכוונה למי שאיננו ארייה.

ས་བར་པ་བདུན་ལས་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བ་བརྟན་པའི་འཕགས་པས་དེས་སྐྱིས་ནས་སྤོང་འགྲུར་དུ་མ་ཟད་ལན་
གངས་གཞན་དུ་འདྲེས་སྤོང་འགྲུར་གྱི་ལས་མི་བྱེད་དེ། དེ་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་ས་དེར་གཏན་ནས་མི་སྐྱེ་བའི་
སྤྱིར།

הבה ניקח ארטייה שהתייצב במצב שבו הוא התגבר על כל תשוקה לאחת משבע רמות הביניים או לכמה מהן. גם אם הוא חי שם כעת, הוא לא יבצע שום מעשה שיוביל אותו להתנסות ברמה כזו. לא רק זה - גם אין לו יותר הקארמה להתנסות ברמה זו בכל אחד מן הגלגולים האחרים שלו. הוא לעולם לא יחזור להיוולד ברמה שאליה הוא איבד תשוקה ביציבות.

འདོད་པ་དང་སྲིད་ཅི་ལས་འདོད་ཆགས་དང་བྲལ་བའི་འཕགས་པ་མི་བརྟན་པ་དེ་ཡང་། འདོད་ཅིར་སྐྱིས་ནས་
སྤོང་འགྲུར་དང་། ལན་གངས་གཞན་ལ་སྤོང་འགྲུར་གྱི་ལས་བྱེད་པ་མི་ན་ཏེ། འདོད་པ་དང་སྲིད་ཅི་ལ་འདོད་
ཆགས་དང་བྲལ་བ་ལས་ཉམས་པའི་འཕགས་པ་ནི་འབྲས་བུ་ལས་ཉམས་པ་ཡིན་ལ། དེ་ལས་ཉམས་པ་སོར་མ་
ཚུད་གྱི་བར་དུ་འཆི་བ་མི་སྲིད་པའི་སྤྱིར།

לבסוף, הבה ניקח ארטייה שהתגבר על התשוקה לעולם התשוקות ולרמת ה"שיא", אך שאינו יציב. גם הוא לא יעשה יותר מעשה שיוביל אותו להתנסות בלידה נוספת שם, הן בחיים הבאים והן בחיים שמעבר לכך, הן בעולם התשוקות והן ברמת ה"שיא". על ארטייה שנפל מן המצב שבו הוא כבר התגבר על תשוקה לעולם התשוקות או לרמת ה"שיא" אנו אומרים שהוא "איבד את ההישג". אלא שבלתי אפשרי הדבר שאדם כזה ימות בפרק הזמן שבין אובדן ההישג לבין הזמן שבו הוא משיג אותו מחדש.

56

קארמות שמשליכות לעולמות השונים - המשך

།སྲིད་པ་བར་མ་འདོད་ཁམས་སུ།
།འཕེན་པ་རྣམ་པ་ཉི་ཤུ་གཉིས།
།དེ་ནི་མཐོང་ཚོས་འབྲས་བུ་ཡིན།
།དེ་ནི་རིགས་གཅིག་ཁོ་ན་ཡིན།

קיימות עשרים ושתים השלכות שונות
ליצורי הביניים בעולם התשוקות.
זו שהיא מסוג התוצאות שרואים
נחשבת כסוג יחיד.

[IV.209-12]

བར་དོན་ཡང་ལས་གྱི་འཕེན་པ་ཡོད་དམ་ཞེ་ན། སྲིད་པ་བར་མ་འདོད་ཁམས་སྲུ་བར་དོ་དེ་ཉིད་དང་། མངལ་
གྱི་གནས་སྐབས་ལྟ། བཅས་པའི་གནས་སྐབས་ལྟ་སྟེ་བཅུ་གཅིག་ཚུང་བར་ངེས་མ་ངེས་གཉིས་གཉིས་ཏེ་འཕེན་པ་
རྣམ་པ་ཉི་ཤུ་ཚུ་གཉིས་ཡོད་ལ།

האם יכולה הקארמה להשליך את האנרגיה שלהם גם ליצורים בשלב שבין המוות ללידה מחדש? יש עשרים ושניים סוגים שונים של קארמה שיכולה להשליך ליצורי הבארדו שבועולם התשוקות. ואלו הם: השלכה ליצור הבארדו עצמו, לחמש התקופות בתוך הרחם, ולחמש התקופות שמחוץ לרחם; כל אחד מאחד-עשר סוגים אלו מתחלק לשניים: לאלו שיקרו בוודאות ולאלו שלא.

ངེས་པ་བཅུ་གཅིག་ནི་མཐོང་ཚོས་ལ་འབྲས་བུ་ཅན་གྱི་ལས་བྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་ལས་སོག་པའི་གནས་སྐབས་གྱི་
ཡུང་བོ་དང་རྣམ་སྲིན་ཚུང་བའི་གནས་སྐབས་གྱི་ཡུང་པོ་གཉིས་འཕེན་བྱེད་གྱི་ལས་གཅིག་གིས་འཕངས་པའི་ངེས་
མཐུན་གཅིག་ཁོ་ན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། གཉིས་པ་ནི།

הקבוצה של האחד-עשר שהם ודאיים, נחשבת לתוצאה קארמית שיצור יכול לראות כבר בחייו הנוכחיים. "היא" - קבוצה זו - נחשבת ליצור יחיד: המצבורים שהיו בזמן שהקארמה נצברה והמצבורים שקיימים כאשר הקארמה נחווית הנם הבשלה של אותה קארמה משליכה שבאה ממעשים בעבר. כעת נדון באותם המעשים שמובילים בוודאות להתנסות עתידית.

57

מעשים שוודאיים להבשיל

ཉོན་མོངས་རབ་དང་བྲག་པོ་དང་།
ཡོན་ཏན་ཞིང་དང་རྒྱན་ཆགས་སུ།
བྱས་པ་གང་ཞིག་ཡིན་པ་དང་།
པ་མ་གསོད་གང་དེ་ངེས་སོ།
མཐོང་ཚོས་འབྲས་བུ་ཅན་གྱི་ལས།
ཞིང་དང་བསམ་པའི་བྱེད་པར་ལས།
ས་དེའི་འདོད་ཆགས་གཏན་བྲལ་ཕྱིར།
རྣམ་སྲིན་ངེས་པ་གང་ཡིན་པའོ།

אלו ודאיים להבשיל:
בהשפעת נגעים או אמונה חזקים,
אובייקט בעל סגולות נעלות,
דבר שמבוצע ברצף,
הריגת אב או אם.

מעשים שאת תוצאותיהם ניתן לראות
הם כשיש מחשבה או אובייקט יוצאי דופן,
או כאלו אשר ודאיים להבשיל
ויש שחרור מתשוקה לרמתם.

[IV.213-20]

ནམ་སྒྲིན་སྒྲོང་ངེས་ཀྱི་ལས་དེ་གང་ཞིན། སྒྲོན་མོངས་པ་དང་རབ་ཏུ་དང་བ་ལྷགས་བྲག་པོ་དང་ཡོན་ཏན་གྱི་ཞིང་
དགོན་མཚོག་ལ་བརྟེན་པ་དང་། རྒྱུན་ཆགས་སུ་བྱས་པ་གང་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། བསོད་ནམས་ཀྱི་སྒྲོས་ཀྱང་
རུང་བ་པ་མ་གསོད་པའི་ལས་གང་ཡིན་པ་དེ་ནམ་སྒྲིན་སྒྲོང་བར་ངེས་པའོ།

מהם סוגי הקארמה שהם ודאיים להבשיל?

המעשים שוודאיים להבשיל כהתנסות עתידית הם כאלו אשר כוללים אחד מן האספקטים הבאים:

- 1) הם מלווים ברגש עז, של נגע מנטלי או של אמונה;
- 2) אם נעשים כלפי אובייקט בעל סגולות נעלות – כמו שלושת היהלומים;
- 3) כל דבר שמבוצע ברצף; ו
- 4) הריגת אב או אם, אפילו אם נעשתה עם כוונה טובה.

།དེ་ནི་མཐོང་ཚེས་འབྲས་བུ་ཡིན། །ཞིས་བཤད་ན་དེ་གང་ཞིན། མཐོང་ཚེས་འབྲས་བུ་ཅན་གྱི་ལས་ཞིང་དང་
བསམ་བའི་བྱུང་པར་ལས་འགྱུར་པ་ཡིན་ཏེ།

מה בדיוק הם "המעשים שאת תוצאותיהם ניתן לראות"?

מעשים שאת תוצאותיהם ניתן לראות כבר בחיים הנוכחיים הם כאלו בשל העובדה שהאובייקט או הממשכה
המעורבים במעשה הם יוצאי דופן.

ཞིང་གི་བྱུང་པར་ལས་མཐོང་ཚེས་འབྲས་བུ་ཅན་གྱི་ལས་སུ་འགྱུར་པ་ནི། སྒྲོན་བདག་ཅག་གི་སྒྲོན་པ་དག་སྒྲོང་སྒྲི་
སྒྲོད་གསུམ་པར་གྱུར་པ་ན། དག་འདུན་གྱིས་ཚུངས་པ་འཕེལ་བར་བྱས་པ་དག་སྒྲོང་སྒྲི་སྒྲོད་འཛིན་པ་ཞིག་གིས་
བསྐྱམས་པས། དག་སྒྲོང་སྒྲི་སྒྲོད་གསུམ་པ་དེ་ཁྲོས་ནས་བྱུང་མིང་གིས་བྱུང་མིང་གི་ཚུངས་པ་ཞི་བར་བྱས་པ་ཞིས་

སྐྱེས་པ་བཏབ་པ་ལས། ཚོ་དེ་ཉིད་ལ་བྱུང་མིན་དུ་གྱུར་ཅིང་། དེ་ནས་སྐྱེ་བ་ལྔ་བརྒྱུད་མིན་དུ་གྱུར་པ་ལྔ་བྱེད་པོ།

והרי דוגמה למעשה אשר בשל סגולותיו המיוחדות של האובייקט המעורב, הפך לכוזה שמבשיל בחיים הנוכחיים: באחד מחייו הקודמים, היה המורה³ נזיר אשר הפך למאסטר בכל שלושת החלקים של הקאנון. הייתה שם הסלמה גוברת במריבות בקרב הנזירים. נזיר אחד – שבעצמו למד בעל פה את כל החלקים של הקאנון - הצליח ליישב את ההדורים. הדבר הכעיס את הנזיר האחר (זה שהפך למאסטר בקאנון) שהעיר הערה בכעס ש"אישה הרגיעה מריבה של נשים". בשל מעשה זה הנזיר הפך לאישה עוד באותם החיים, וכן נולד חמש מאות לידות לאחר מכן כאישה.

།བསམ་པའི་བྱུང་པར་ལས་མཐོང་ཚོས་འབྲས་བུ་ཅན་གྱི་ལས་སུ་འགྱུར་པ་ནི། རྒྱལ་པོ་ཀའི་ཀའི་ཉུག་རུམ་པ་
ལོང་བ་ཞེས་པས། མི་ཞིག་གིས་སྤང་ལྔ་བརྒྱུད་འདོད་པ་ལ་ཅི་བྱེད་དྲིས་པས། འབྲས་བུ་འབྱིན་པ་ཡིན་ཟེར་ལ།
སྤིང་རྗེས་དེ་དག་དེ་ལས་ཐར་པས་བྱས་པས་ཚོ་དེ་ཉིད་ལ་མཚན་སོར་རྒྱུད་པ་ལྔ་བྱེད་པོ།

והרי דוגמה למעשה שהפך לכוזה שמבשיל בחיים הנוכחיים בגלל הסגולות המיוחדות של המחשבה שכרוכה בו: למלך קנזיקה היה סריס בשם לונגוניה. הוא פגש מישהו שנהג עדר של חמש מאות שוורים ושאל אותו מה בכוונתו לעשות. "אנחנו הולכים לסרס אותם", הייתה התשובה. בחמתו הצליח הסריס להציל עדר זה של שוורים מהגורל שיועד להם: כתוצאה מכך, אברו שלו התחדש עוד באותם החיים.

།དེར་མ་ཟད་ས་དེའི་འདོད་ཆགས་དང་གཏན་དུ་བྲལ་པའི་ཕྱིར། ས་དེར་རྣམ་སྤྲིན་ངེས་པ་གང་ཡིན་པའང་མཐོང་
ཚོས་འབྲས་བུ་ཅན་གྱི་ལས་ཡིན་ནོ།

בנוסף למקרים שתיארנו, כל קארמה שהייתה ודאית להבשיל ברמה מסוימת יכולה להפוך לקארמה שאת תוצאותיה ניתן לראות באותם החיים, במקרה שהאדם שמבצע את המעשה השתחרר לגמרי מכל תשוקה לרמה זו.

58

אובייקטים בעלי סגולות מיוחדות

།གང་དག་འགོག་བྱམས་ཉོན་མོངས་མིན།
།མཐོང་དང་དགྲ་བཅོམ་འབྲས་ལངས་པ།
།དེ་ལ་ཕན་གཞོན་བྱས་པ་ཡི།
།འབྲས་བུ་འཕྲལ་དུ་སྤོང་བར་འགྱུར།

³ הכוונה לבודהה

עזרה או פגיעה לכל אחד מהבאים
מובילים להתנסות מהירה בתוצאה:
בכל מי שיוצא מהיפסקות או אהבה,
במי שאין לו נגעים, מראייה,
או מי שהשמיד את אויביו.

[IV.221-4]

ליד'גו'לוד'פ'ר'ט'י'ל'ג'ו'ל'ג'ו'	ג'ד'ד'ג'א'ל'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו'	ג'ד'ד'ג'א'ל'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו'	
ל'ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו'	ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו'	ג'ד'ד'ג'א'ל'ג'ו'ל'ג'ו'	ג'ד'ד'ג'א'ל'ג'ו'ל'ג'ו'
ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו'	ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו'	ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו'	ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו'
ל'ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו'	ל'ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו'	ל'ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו'	ל'ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו'
ל'ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו'	ל'ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו'	ל'ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו'	ל'ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו'

מהן התכונות שהופכות את האובייקט למיוחד? עזרה או פגיעה למישהו שזה עתה יצא מהיפסקות מובילים להתנסות מהירה בתוצאה, מאחר שזה כמעט כאילו שאדם זה זה עתה חזר מנירוונה. גם עזרה ופגיעה במישהו שזה עתה יצא ממדיטציה על אהבה אינסופית או ממצב של ריכוז חד-נקודתי שבו לא היו לו נגעים כלל, מוביל אף הוא להתנסות מהירה בתוצאה. זאת משום שהאנשים הללו עוזרים לכל היצורים; הם מגלים נכונות לקחת על עצמם את האחריות האישית האולטימטיבית, חופשיים מכל נגע; מאוד חדים וברורים, הם יוצאים מהמדיטציה חדורים בחסד שאין לו מידה.

ל'ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו' | ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו' | ג'ד'ד'ג'א'ל'ג'ו'ל'ג'ו' | ג'ד'ד'ג'א'ל'ג'ו'ל'ג'ו' |
|ל'ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו' | ל'ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו' | ל'ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו' | ל'ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו' |

עזרה או פגיעה באדם שזה עתה יצא מדרך הראייה הם דוגמה נוספת למעשים שמובילים לתוצאה מהירה. הדבר נכון מאחר שאדם זה השיג זה עתה, לראשונה, מצב טהור שבו הוא נפטר מכל אובייקט לא רצוי שמסולק על דרך הראייה.

ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו' | ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו' | ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו' | ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו' |
|ל'ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו' | ל'ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו' | ל'ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו' | ל'ד'ג'ו'ל'ג'ו'ל'ג'ו' |

לבסוף, עזרה או פגיעה באדם שזה עתה יצא ממצב שבו השיג את התוצאה של השמדת אויביו מובילות אף הן להתנסות מהירה בתוצאה. הסיבה היא שהאדם זה השיג זה עתה, לראשונה, מצב טהור שבו נפטר מכל אובייקט לא רצוי שמושמד על ידי דרך התרגול.

སྲིར་འོང་དང་སྲིར་མི་འོང་གི་འབྲས་བུ་ལས་ལངས་མ་ཐག་པ་ལ་ཕན་གཞོན་བྱས་པས་འབྲས་བུ་འཕྲུལ་དུ་སྲོང་བར་མི་
འགྱུར་ཏེ། མཐོང་སྤང་སྤངས་པའི་གནས་གྱུར་གསར་པ་དྲི་མ་མེད་པ་ནི་རྙིངས། སྒྲོམ་སྤང་མ་ལུས་པར་
སྤངས་པའི་གནས་གྱུར་གསར་པ་དྲི་མ་མེད་པ་མ་ཐོབ་པའི་སྲིར། གསུམ་པ་ལ། དངོས་དང་། གཡེངས་
པའི་སེམས་བྱེ་བྲག་ཏུ་བཤད་པའོ།

עזרה או פגיעה כלפי אלו שיצאו זה עתה ממצב שבו השיגו אחת מבין שתי התוצאות – שבהן הם יחזרו פעם אחת או
שלא יחזרו בכלל לעולם התשוקות - לא מובילות בהכרח לתוצאה מהירה. ראשית, מצבם ה"חדש" של השגת רמה
טהורה, משוחררת מכל אובייקט שמסולק על דרך הראייה, כבר התיישן קצת. שנית, הם טרם השיגו את המצב הטהור
שבו הם הצליחו, לראשונה, להיפטר מאובייקטים שפוסקים על דרך התרגול.
אנו פונים עתה לחלק השלישי והאחרון.⁴ זוהי הצגה של ההתאמה שבין חוויות ספציפיות והמעשים שגרמו להן.
בהמשך להצגה זו נפרט מעט על הנושא של מחלות נפש.

རྗེས་ཚེང་ཁ་པ་ཆེན་པོས་བརྗོམས་པའི་ལམ་རིམ་ཆེན་མོ་ལས།

הלקט הבא לקוח מתוך הספר הגדול על השלבים בדרך להארה שחובר על ידי ג'ה צונגקפה (1357-1419):

གསུམ་པ་དེ་དག་གི་འབྲས་བུ་ལ་གསུམ་ལས། རྣམ་སྒྲིན་གྱི་འབྲས་བུ་ནི།

והרי הקטע השלישי - הצגת התוצאות של המעשים השליליים השונים. הדיון ממשיך בשלושה חלקים. נתחיל בזה
שנקרא התוצאות "המבשילות".

ལས་ལམ་བཅུ་པོ་རེ་རེ་ཡང་གཞི་དུག་གསུམ་རྒྱང་འབྲིང་ཆེ་གསུམ་ལ་བརྟེན་པས་གསུམ་གསུམ་མོ། །དེ་ལ་
སྲོག་གཞོན་སོགས་ཆེན་པོ་བཅུ་པོ་རེ་རེས་དབྱུང་བ། འབྲིང་བཅུ་པོ་རེ་རེས་ཡི་དྲགས་དང་། རྒྱང་དུ་བཅུ་པོ་རེ་
རེས་དུད་འགྲོར་སྐྱེ་བར་སའི་དངོས་གཞིར་གསུངས་ལ།

כל אחת מעשר הדרכים הקארמיות יכולה בעצמה להתחלק לשלושה סוגים – פחות, בינוני וגדול - לפי עוצמתם של
שלושת הרעלים. רמות המתרגלים⁵ אומר, שמעשרת הסוגים הגדולים של הריגה והשאר, האדם ייוולד בגיהנום. היא
אומרת שמהסוגים הבינוניים של כל אחת מהעשר, אדם ייוולד כרוח תאבה; ומעשרת הפחותים ייוולד כזיה.

⁴ בדינונו על מעשים שגורמים לתחושה של עונג וכולי.
⁵ אחד מהיבוריו של מאסטר אסנגה

ས་བཅུ་པའི་མདོ་ལས་ནི་རྒྱུང་འབྲིང་གཉིས་ཀྱི་འབྲས་བུ་ལྗོན་སྟེ་གསུངས་སོ།

הסוּטְרָה עַל עֵשֶׂר הַרְמוֹת לְעוֹמֵת זֹאת, מְצַיֵּינָת אֶת תּוֹצְאוֹת הַמְקַרְיִים בְּעוֹצְמָה פְּחוּתָה וּבִינוּנִית בְּסֹדֵר הַפּוּךְ.

།རྒྱ་མཐུན་པའི་འབྲས་བུ་ནི། ངན་འགོ་ནས་མིར་སྐྱེས་ཀྱང་རིམ་པ་ལྟར་ཚེ་སྲུང་བ་དང་ལོངས་སྟོན་གྱིས་ཐོངས་པ་
དང་རྒྱུང་མ་མ་བསྐྱུངས་པར་འགྱུར་བ་དང་། སྐྱར་པ་མང་བ་དང་མཇེའ་བོ་དང་འབྲེ་བ་དང་ཡིད་དུ་མི་འོང་བའི་སྐྱ་
ཐོས་པ་དང་གཞན་གྱིས་ཚིག་མི་ཉན་པ་དང་། ཆགས་སྲུང་སྟོངས་གསུམ་ཤས་ཆེ་བའོ།

התוצאות הקונסיסטינטיות הן כדלקמן.

גם אם תצליח לחמוק מן העולמות הסובלים ותיולד כבן אנוש, התוצאות הבאות יקרו בהלימה לסוג המעשים:

- (1) חייך יהיו קצרים.
- (2) לא יהיו לך מספיק אמצעים למחייתך
- (3) יהיו לך קשיים לשמור על בן זוגך מאחרים
- (4) אנשים לא יאמינו לך גם כשתדבר אמת
- (5) תאבד ידידים בקלות
- (6) תשמע דברים כצלילים לא נעימים.
- (7) אנשים לא יקשיבו לך.
- (8) אישיותך תהיה נשלטת על ידי תשוקה.
- (9) אישיותך תהיה נשלטת על ידי כעס.
- (10) אישיותך תהיה נשלטת על ידי טיפשות.

།བདེན་པ་ཐོའི་ལུ་དང་ས་བཅུ་པའི་མདོ་ལས་ནི་དེ་རི་རི་ལ་འབྲས་བུ་གཉིས་གཉིས་གསུངས་ཏེ། གལ་ཏེ་མིར་
སྐྱེས་ན་ཡང་ཚེ་སྲུང་ལ་ནད་མང་བ་དང་ལོངས་སྟོན་རྒྱུང་ལ་ལོངས་སྟོན་གཞན་དང་སྐྱར་མོང་བ་དང་གཡོག་འཁོར་མི་
བསྐྱུན་པའམ་ཡིད་བརྟན་དུ་མི་རུང་ལ་རྒྱུང་མ་འགྲན་ཆེན་དང་བཅས་པ་དང་། སྐྱར་པ་མང་ཞིང་གཞན་གྱིས་བསྐྱུ་བ་
དང་འཁོར་མི་འདུམ་ཞིང་ངན་པ་དང་ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་ཐོས་ཤིང་འཐབ་མེའི་ཚིག་ཏུ་འགྱུར་བ་དང་ཚིག་མི་བཅུན་
པའམ་ཚིག་བརྱུང་མི་འོས་ཤིང་མ་ངེས་པའི་སྟོབས་པར་འགྱུར་བ་དང་། འདོད་པ་ཆེ་ཞིང་ཚོགས་མི་ཤེས་པ་དང་མི་
ཕན་པ་ཚོལ་བའམ་ཕན་པ་མི་ཚོལ་བ་དང་གཞན་ལ་གནོད་པ་བྱེད་པའམ་གཞན་གྱིས་གནོད་པ་བྱེད་པར་འགྱུར་བ་དང་
ལྟ་བུ་འདྲིང་གཡོ་སྐྱུ་ཅན་དུ་འགྱུར་བར་གསུངས་སོ།

הפרק על מה שאמיתי וכן הסוטר על עשר הרמות אומרים שיש שתי תוצאות לכל אחד מהסעיפים שהוצגו לעיל; אפילו אם תצליח להיוולד כאדם,

- (1) חייך יהיו קצרים, ואתה תחלה בקלות.
- (2) אין לך מספיק אמצעים למחייה, ומה שיש לך הוא רכוש הכלל
- (3) האנשים שעובדים סביבך הם "לא עקביים" שפירושו כאן שהם לא אמינים, ואתה מגלה שיש לך תחרות גדולה על בן/בת זוגך.
- (4) איש לא מאמין למה שאתה אומר אפילו כאשר אתה דובר אמת, ואחרים תמיד מרמים אותך.
- (5) האנשים סביבך מתקוטטים איש עם רעהו, והם בעלי מזג לא נעים.
- (6) אתה שומע הרבה דברים בלתי נעימים, וכאשר אחרים מדברים אליך תמיד נדמה לך שהם רוצים לפתוח במריבה.
- (7) איש לא מכבד את אשר אתה אומר - איש לא חושב שיש ערך למה שאתה אומר, ואתה נגוע בחוסר ביטחון.
- (8) אישיותך נשלטת על ידי תשוקה, ולעולם אינך מרוצה ממה שיש לך.
- (9) אתה מוצא עצמך תמיד ללא עזרה, או שאינך מוצא את העזרה שאתה זקוק לה; ואתה תמיד פוגע באחרים, או נפגע מאחרים.
- (10) אתה הופך לאדם שמחזיק בהשקפת עולם מזיקה או לאדם רמאי.

תוצאות של נטייה לאתו מעשה

། ལྷ་མ་གོང་མ་རྣམས་མིར་སྦྱིས་ན་ཡང་སློབ་གཙོད་སོགས་དེ་དག་ལ་དགའ་བར་འགྱུར་བ་བྱེད་པ་རྒྱ་མཐུན་གྱི་འབྲས་
བྱུང་ན་ལྷ་མ་རྣམས་སློང་བ་རྒྱ་མཐུན་གྱི་འབྲས་བྱུར་བཞིན་དོ།

לאמות גדולים מהעבר טענו שכתוצאה מפעולה חוזרת ונשנית, כמו למשל הריגה, יש תוצאה קארמית שאתה הופך למישהו שנהנה מהריגה וכדומה. התוצאות שהוזכרו לעיל הן תוצאה של התנסות עקבית.

། བདག་པོའི་འབྲས་བུའམ་དབང་གི་འབྲས་བུ་ནི། སློབ་བཅད་པ་ལས་ཕྱི་སློད་གྱི་འཇིག་རྟེན་གྱི་བཟའ་བཏུང་དང་
སློན་དང་འབྲས་བུ་ལ་སོགས་པ་མཐུ་རྒྱུ་བ་དང་བསྐྱེམས་པ་དང་རྣམ་པ་དང་སློབས་རྒྱུ་བ་དང་འཇུ་དགའ་ཞིང་ནད་
བསྐྱེད་པས་སེམས་ཅན་པལ་ཆེར་ཆོ་མ་བཟང་པར་ཡང་འཆི་བར་འགྱུར་བ་དང་།

להלן מה שאנו מכנים תוצאה סביבתית או דומיננטית.

1. לדוגמה, התוצאה של הריגה מוצאת את ביטויה בעולם החיצוני שסביבך. לאוכל, משקה, תרופות, ליבול בשדות, ולדברים אחרים מעין אלה יש מעט כוח והם תמיד נחותים; יש להם ערך או כוח תזונתי מועט; הם קשים לעיכול, והם מחוללים כך מחלות. מסיבה זו גם מרבית היצורים שסביבך מתים בטרם עת.

མ་གྲིན་པར་ལེན་པའི་ནི། འབྲས་བུ་ཉུང་བ་དང་འབྲས་བུ་མི་གྲུང་པ་དང་འབྲས་བུ་འགྲུར་བ་དང་འབྲས་བུ་ལོང་བ་
དང་ཐན་པ་ཆེས་པ་དང་ཆར་ཆེས་པ་དང་འབྲས་བུ་སྐྱམས་པ་དང་མེད་པར་འགྱུར་བ་དང་།

2. בגלל שגנבת, היבולים מעטים ונדירים; אין ביכולתם להשביע רעב; הם מתקלקלים; הם אינם עולים יפה; בצורות נמשכת זמן רב; הגשם רב מדי; היבולים מתייבשים, או מתים.

ལོག་གཤམ་གྱི་ནི། བཤང་གཅི་དང་འདམ་རྒྱུ་དང་ལྷན་ལྷིན་དང་མི་གཙང་བ་དང་རྗིད་བ་མང་བ་དང་ཉམ་ང་བ་
དང་ཉམས་མི་དགའ་བའོ།

3. בגלל התנהגות מיניית בלתי נאותה אתה חי בסביבה אפופת שתן וצואה, בוך ולכלוך וזוהמה וריחות רעים והכול מסביבך נראה לא נעים ודוחה.

།བརྩུན་དུ་སྐྱབ་པའི་ནི། ཞིང་ལས་དང་གྲུ་སྲོད་པའི་ལས་གྱི་མཐའ་རྒྱས་པར་མི་འགྲུར་བ་དང་མཐུན་པར་མི་འགྲུར་
ཞིང་པལ་ཆེར་བསྐྱབ་བ་དང་འཛིགས་པ་དང་འཛིགས་སུ་རུང་བའི་རྒྱ་མང་པོ་དང་ལྷན་པ་དང་།

4. בגלל ששיקרת, אתה חי בעולם שבו, כאשר אתה מתחיל בעבודה חקלאית או עבודה בשיתוף עם אחרים, בסופו של דבר, העבודה נכשלת, והאנשים לא מצליחים לעבוד יחד, ורוב הזמן האנשים מרמים זה את זה ופוחזים, ואתה חי במקום שיש בו הרבה ממה לחשוש.

ཕྱ་མའི་ནི། ས་ཕྱོགས་འབར་འབྱར་དང་ལྷང་ལྷོང་དང་མཐོ་དམའ་དང་བགྲོད་དགའ་བ་དང་འཛིགས་པ་དང་
འཛིགས་སུ་རུང་བའི་རྒྱ་མང་པོ་དང་ལྷན་པ་དང་།

5. בגלל שגרמת לפילוג בין אנשים בדיבורך, הרצפה במקום שבו אתה חי אינה מאוונת, מלאת מהמורות ותעלות, עליות ומורדות כך שקשה לעבור ממקום למקום, אתה שרוי בפחד מתמיד, ויש הרבה ממה לחשוש.

ངག་རྩུབ་པའི་ནི། ས་ཕྱོགས་སྲོང་དུམ་དང་ཆོར་མ་དང་ཉོ་དང་གསེག་མ་དང་གྲོ་མོ་མང་བ་དང་རྩུབ་པ་དང་
མདངས་མི་སྐྱམ་པ་དང་འབབ་རྒྱ་དང་མཚོ་དང་ལྷིང་ཀ་མེད་པ་དང་སྐྱམས་དང་ཚུ་རྒྱོད་དང་དགོན་དུང་དང་ཐ་ཆད་དང་
སྲིག་པ་ཅན་གྱི་ས་གཞི་དང་འཛིགས་པའི་རྒྱ་མང་པོ་དང་ལྷན་པ་དང་།

6. בגלל שדיברת דיבור בוטה, האדמה במקום בו אתה חי מכוסה במכשולים כגון גזעי עצים שנפל, קוצים ואבנים, מצבורים של לכלוך, וחלקי זכוכית חדים ושבורים, הסביבה מחוספסת, ושוממת; ללא נחלים, אגמים או מעיינות, האדמה כולה חרבה, מורעלת במלח ובורקס, יוקדת מחום, חסרת תועלת, מאיימת; מקום שיש בו הרבה ממה לחשוש.

קורס ACI מס' 5: כיצד עובדת קארמה

מקראה חמישית: כיצד מועברת הקארמה, על פי אסכולת רק תודעה

לקט מס' 1: כיצד גורמים הזרעים המנטליים את התפיסות שלנו, לפי אסכולת רק-תודעה.

རྗེ་ཙོང་ཁ་པ་ཚེན་པོས་བརྩོམས་པའི་དབུ་མ་དགོངས་པ་རབ་གསལ་ལས།

(הלקט נלקח כולו מתוך הארת הכוונה האמיתית, ספרו של ג'ה צונגקפה.)

ལགཉིས་པ་ལ་གཉིས། གཞན་གྱི་ལུགས་བཟོན་པ་དང་། ལུགས་དེ་དག་གི་པོ། །དང་པོ་ནི།
དེ་སྐད་བསྟན་པ་ཡིན་དང་སྐར་ཡང་སེམས་ཅམ་པས་རང་གི་ལུགས་བཟོན་པ་གཙོ་བོར་བྱས་པ་ཉིད་གྱིས་
རང་གི་འདོད་དོན་འགྲུབ་པར་བསམས་ཤིང་སྐྱས་པ།

... לחלק השני יש שני סעיפים משל עצמו: הוא מביא מדברי האסכולה האחרת, ואז שולל את עמדתה. להלן הסעיף הראשון:

... באופן זה ניתנה ההצגה. ואז חזרו אלו מאסכולת רק-תודעה, והציגו עמדה שמשקפת את האמונה העיקרית של השיטה שלהם בכללותה.

མིག་གི་སྒོ་སྟེ་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྐྱེ་བའི་རང་གི་རྣམ་པ་བག་ཆགས་གང་ཞིག་ཀུན་གཞི་ལ། རྣམ་
ཤེས་གཞན་གྱིས་རང་འགག་བཞིན་པ་ན། དེ་མ་ཐག་ཏུ་འཛོག་པར་བྱེད་ལ།
དེ་སྟོན་པ་ལས་དུས་ལྷིས་སྡུ་མ་དེའི་རྣམ་པའི་རྗེས་སུ་བྱེད་པའི་མིག་གི་རྣམ་ཤེས་སྐྱེ་བར་འགྲུར་ཞིང་།

ראשית הם מדברים על זרעים מנטליים, האנרגיה שממנה נוצרת "התודעה של העין" (הכוונה למודעות של העין). אספקט אחר של מודעות, כפי שקורה בתהליך של סיום, שותל ברגע הבא זרע מנטלי זה במודעות הבסיס. מאוחר יותר כאשר זרע זה מבשיל, הוא מייצר את המודעות של העין, אשר דומה למודעות הראשונה.

རང་གི་སྒྲིལ་མིག་གི་རྣམ་ཤེས་དེ་རྣམས་པའི་སྐད་ཅིག་བར་མེད་པ་གང་ཞིག་ལས་སྐྱེ་བའི་རྣམས་པའི་སྐད་ཅིག་
པར་མེད་པ་རྟེན་དུ་གྱུར་པ་དེ་ལ། གཏི་སྲུག་གིས་འཇིག་རྟེན་རྣམས་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་མིག་
ཡིན་ཅོ་སྒྲིལ་དུ་རྟོགས་གྱི། རྣམ་ཤེས་ལས་ཐ་དད་པའི་མིག་དབང་ནི་ཡོད་པ་མིན་ཅོ། །དེ་བཞིན་
དུ་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་སྲུག་མ་ལ་ཡང་སྐྱར་བར་བྱའོ།

הבה נבחן כעת אנרגיה זו כפי שהיא קיימת מיד לפני שיצרה את המודעות של העין שקשורה אליה; ניקח את האנרגיה שפועלת בתור הבסיס המידי למודעות זו של העין. מתוך בורותם, אנשים רגילים תופסים זאת בתור היכולת הפיזית של ראייה. האמת היא שיכולת ראייה שהיא נפרדת מהמודעות, היא משהו שאפילו לא קיים. הסבר דומה לזה חל על כל שאר החושים.

།དེ་ལ་མིག་ཤེས་སྐྱེ་བའི་རྒྱ་བག་ཆགས་ནི་དེའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཡིན་ལ། མིག་གི་དབང་པོ་ནི་མིག་ཤེས་གྱི་
བདག་པོའི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཅོ།

כאן, הסיבה למודעות של העין - הזרע המנטלי - הינו הגורם העיקרי שלה. העיין היא המרכיב של הגוף שמספק את הנסיבות התורמות.

།འདིར་མིག་དབང་མིག་ཤེས་གྱི་དངོས་རྒྱར་བསྟན་པ་ནི། མིག་ཤེས་སྐྱེ་བའི་བག་ཆགས་སྒྲིན་པའི་
སྐབས་ལ་དགོངས་གྱི་མིག་དབང་གང་ཡིན་ལ་མིན་ཅོ།

כאן, כאשר העין הפיזית מוצגת בתור הגורם הישיר למודעות של העין, הכוונה האמיתית היא להתייחס לסיטואציה שבה מבשיל הזרע המנטלי שגורם את מודעות הראייה. לא מדובר כאן על מה שאנחנו בדרך כלל חושבים כעל העיין הפיזית.

།དེ་ཡང་དབྱུང་མཐའ་ལས། རོན་དང་སེམས་ཅན་བདག་རྣམ་རིག། སྤང་བའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་
ནི། །རབ་ཏུ་སྐྱེ་བོ་དེ་རོན་མིད། །ཅེས་རོན་གཟུགས་སོགས་དང་། སེམས་ཅན་དབང་པོ་སྤང་
སྤང་བའི་རྣམ་ཤེས་སྐྱེའོ་ཞེས་གསུངས་པ་ནི་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་ཡིན་ལ་སྐོབ་དཔོན་སྐོབ་ཅན་གྱིས་ཀྱང་
དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་རྣམས་ཀུན་གཞིའི་དམིགས་པར་བཤད་པས། སེམས་ཅན་པ་ཀུན་གཞི་ཁས་
ལེན་པ་རྣམས་གྱིས་ཀུན་གཞི་ལ་དབང་པོ་གཟུགས་ཅན་དུ་སྤང་བ་མིག་དབང་སོགས་སུ་འདོད་དོ།

הטקסט הבחנה בין האמצע והקצוות¹ אומר בקשר לזה:

הצירוף של אובייקט וישות,
היא המודעות שמופיעה;
אין באמת אובייקט
וגם ישות אין באמת.

המילה "אובייקט" כאן מתייחסת לצורה והשאר, ו"ישות" מתייחסת לחמשת החושים; השורות מתארות את המודעות שמופיעה בתור החושים, ואשר למעשה הינה מודעות הבסיס. מאסטר סטיראמטי Master Stiramati גם מסביר את החושים הפיזיים כאובייקטים של מודעות הבסיס. הנקודה היא, שאלו מאסכולות רק-תודעה, שמקבלים את הרעיון של מודעות הבסיס מאמינים שהחושים הפיזיים של העין וכולי הם למעשה המצב שבו מודעות הבסיס מופיעה בתור החושים הפיזיים.

|קְרַמֵּ:וֶיֶס'לְס'ש'דֶּד'פֶּדֶ'שִׁיָּו'דַבַּד'שִׁוָּוָּו'שִׁד'פֶּד'בִּשְׂוָּו'קְסָו | וָּוָּוָּוָּו'וּוּד'קְרַמֵּ:פֶּד'וֶיֶס'
פ'לְס'דֶּד'וָּוָּו'פ'שִׁד'פֶּד'בִּשְׂוָּו'פֶּד'שִׁיָּו'שְׂוָּו'פָּו | וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'דֶּד'וָּו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'
וֶוֶו'קְרַמֵּ:פֶּד'שִׁיָּו'וֶו'וֶוֶו'שִׁיָּו'וֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו' | וֶוֶו'שִׁיָּו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'
וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו' | וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'
וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו' | וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'

לאחר שהראו שהחושים הפיזיים של העין וכולי אינם יכולים להתקיים בנפרד מהתודעה עצמה, נשאר להם להראות שגם הצורה אינה נפרדת מן התודעה. לצורך זה הם נותנים את התיאור הבא: הבה ניקח את חמשת סוגי המודעות, שבהתאם לאמונה המקובלת, עולים מתוך חמשת החושים. אין זה נכון שיש אובייקטים פיזיים חיצוניים כלשהם, כגון צבע כחול וכולי, שאותם צריכה המודעות לתפוס. מה שקורה הוא שהצבעים דוגמת הצבע הכחול והשאר הינם רק מופעים שקורים באמצעות הבשלה של זרע מנטלי אשר נזרע במודעות הבסיס ואשר ממנו המודעות עצמה מופיעה. אנשים שאינם מבינים עובדה זו מסתכלים על התודעה שמופיעה בתור צבע כחול וכלי, ומקבלים או מפרשים מופעים אלו כאילו היו אובייקטים חיצוניים.

לקט מס' 2: כיצד פועלים הזרעים המנטליים של קארמה, על פי אסכולת דרך האמצע.

|וָּוָּו'פ'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו' | וָּוָּו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'
וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו' | וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'
וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו' | וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'וֶוֶו'

¹ Madhyanta-vibhaga, או בטיבטית (u-tha (dbus mtha'), הוא אחד מחמשת הספרים שהוכתבו על ידי מייטרייה למאסטר אסנגה.

མངོན་པར་ཞེན་པ། ཞེས་དང་། དེ་འདྲ་བ་གཞན་ཡང་མང་དུ་འབྱུང་བའི་སྤྱིར་རོ། །དེ་ཡང་
བག་ཆགས་འཛོལ་པའི་གཞི་མིང་པར་མི་རུང་བས་གཞི་དེ་གང་ཡིན་ཞེ་ན།

הנה החלק השני של הדיון.²

נפתח בשאלה הבאה: נניח שאתה מכחיש את הקיום של מודעות הבסיס. בכל זאת תהיה חייב להסכים שזרעים מנטליים שנוצרים כתוצאה ממעשים טובים או רעים אכן נזרעים, ושהתוצאות קורות כתוצאה מהבשלה של זרעים מנטליים אלו. והרי הביאור העצמי של **שער לדרך האמצע**, אומר ש"הזרעים המנטליים של הדברים נשתלו והבשילו כאן בגלגל הסבל מזמן ללא ראשית, אבל הם נתפרשו על ידי היצורים בתור הדברים עצמם". ויש ציטוטים רבים אחרים שמדברים על אותו ענין. ותהיה זו טעות לומר שלא קיים שום בסיס או מקום שבו זרעים מנטליים אלו נזרעו. מהו אם כן, לפי השקפתך, המקום שבו נזרעים הזרעים?

ཇི་ལྟར་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་ཁས་ལེན་པ་རྣམས་ཀྱི་ལྟར་ན། ཉོན་ཡིད་ཀྱིས་ངའོ་སྣམ་དུ་དམིགས་པའི་
གཞིར་གྱུར་པའི་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་བག་ཆགས་ཀྱི་གནས་སུ་འདྲོད་པ་དེ་བཞིན་དུ་ལུགས་འདིས་གྲང་
ངའོ་སྣམ་པ་ཙམ་གྱི་སྒོ་ལྟན་སྐྱེས་ཀྱི་དམིགས་པ་དེ་ཉིད་བག་ཆགས་སྒོ་བའི་གཞིར་བཞེད་དོ།

בהתאם לאלו שמקבלים את הרעיון של מודעות הבסיס, הדבר שנקרא "תודעה נגועה" מתמקד על מודעות הבסיס ומתייחס אליה בתור "אני"; הם אומרים שמודעות בסיס זו היא המקום שבו הזרעים המנטליים שוהים. גם באסכולה שלנו (המדוייקה) יש תפיסה דומה; אנו אומרים שהבסיס שבו מוטבעים הזרעים המנטליים הוא בדיוק הדבר שעליו אנו מתמקדים במודעות הטבעית והפשוטה שלנו של עצמנו ושלו אנחנו קוראים "אני".

འོ་ན་འཇུག་འགྲེལ་ལས། སེམས་ཀྱི་རྒྱན་བག་ཆགས་ཀྱི་གཞིར་གསུངས་པ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན།
ང་ཙམ་དེ་ཉིད་སེམས་རྣམ་ཤེས་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པའི་རྒྱན་ཡིན་པས། སེམས་ཀྱི་རྒྱན་ཅེས་
གྲང་བྱ་ལ། སེམས་ཉིད་ཀྱི་དམིགས་འདྲ་ལ་དའི་རྒྱན་ཅེས་པ་ལྟར་ན། དེ་ཡང་རེས་འགའ་བའི་
བག་ཆགས་སྒོ་བའི་གཞིར་འགྲུར་རོ།

ניתן לשאול את השאלה הבאה:

הביאור העצמי **לשער לדרך האמצע**³ קובע שרצף התודעה הוא הבסיס שבו נזרעים הזרעים המנטליים. איך זה מתאים למה שאמרת זה עתה?

דבר זה עצמו שאנו מכנים בפשטות "אני" הינו תוצאה של תווית שניתנה לתודעה או להכרה. גם היא מתקיימת **כרצף**. לכן מנקודת מבט זו אנו יכולים להתייחס גם אליה כאל "רצף של תודעה". וגם אם מה

² זהו דיון שונה מן הדיון הקודם, העוסק בנושא כיצד חושבים בני אסכולת המדיאמיקה שנוצרים הזרעים המנטליים של קארמה, מאחר והם לא מסכימים לרעיון של מודעות הבסיס שבו דוגלים בני אסכולת רק תודעה.
³ **שער לדרך האמצע** u-ma jug pa (dbu ma 'jug pa) - madhyamakavatara הוא ספרו הידוע של מאסטר צ'נדרקירטי. הציטוט שמובא כאן הוא מתוך ביאור שמאסטר צ'נדרקירטי עצמו כתב על ספרו.

שאתה רוצה "הצצה" הוא הצצה של רגעים דומים עוקבים, של התודעה עצמה, ניתן לומר שגם הוא הבסיס שבו מוטבעים הזרעים המנטליים של המקרים השונים.

ལམ་རིག་པའི་བག་ཆགས་ཀྱི་ཚུལ་ནི། འཇུག་འབྲེལ་ལས། བཤང་གིས་སེམས་ཀྱི་རྒྱུད་འགག་
པར་བྱེད་ཅིང་སློབ་བར་བྱེད་ལ། རྗེས་སུ་བགྲོད་པར་བྱེད་པ་ནི་བག་ཆགས་ཏེ། ཉམ་མོངས་པའི་
སྤར་ཐུག་པ་དང་། གོམས་པ་དང་རྩ་བ་དང་བག་ཆགས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་རྣམ་གྲངས་དག་གོ། དེ་ནི་
ཟག་པ་མེད་པའི་ལམ་གྱིས་ཉམ་མོངས་པ་སྤངས་སུ་ཟེན་གྲང་། ཉམ་ཐོས་དང་རང་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་
སྤང་བར་མི་རུས་ཏེ། ཉིལ་མར་དང་མེ་ཉོག་ལ་སོགས་པ་བསལ་དུ་ཟེན་གྲང་། བུམ་པ་དང་སྐྱམ་
བུ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ལ་དེ་དང་སྤང་པས་ཡོན་ཏན་ཕྱ་མོ་དམིགས་པ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་སོ།
ཤད་གི་མི་དགའི་བག་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་བག་ཆགས་གཞན་ལ་ཡང་གཞི་གཉིས་སུ་འགྱུར་བ་ཇི་ལྟར་
རིགས་པར་སྤྱར་རོ།

הנה כיצד פועל הזרע המנטלי של הבורות. הביאור העצמי של שער לדרך האמצע אומר:

הדבר הזה שפוסק, מוטבע בתודעה, ואז ממשיך ברצף של התודעה, הוא זה שלו אנו קוראים 'זרע מנטלי'. הביטויים 'המשכיות' ו'הרגל', ו'שורש' וכן 'זרע מנטלי' למצב של נגע רוחני מתייחסים כולם לאותו הדבר. זה משהו ש"המאזינים" וה"בודדות מכוח עצמם" לא יכולים לסלק, אפילו אם כבר הצליחו לסלק את המצב של הנגע הרוחני עצמו, תוך שימוש בדרך הטהורה. זה דומה למה שקורה עם חמאת שומשום או עם פרחים; יכול להיות שכבר הצלחת לסלק דברים אלו מן המקום, אבל האגרטל שבו היו הפרחים, או פיסת הבד שהוכתמה בחמאה, עדיין אוצרים שרידים קלים שלהם שמקורם במגע שהיה קודם.

ואם כך, מה הטעם לטענה שיש בסיס אחר, שני, בנוסף לזה שהוזכר כאן, שבו נזרעים סוגים אחרים של זרעים מנטליים, כגון אלו של מעשים טובים או רעים?

ཁོ་ན་མཐོང་ལམ་བར་ཆད་མེད་ལམ་གྱི་དུས་སུ་དེའི་སྤང་བུ་མཐོང་སྤང་མེད་མོད་གྲང་། སློམ་སྤང་
གི་བག་ལ་ཉལ་ཡོད་དགོས་ལ། དེའི་ཚེ་ཡིད་ཀྱི་ཤེས་པ་ནི་གཉིས་སྤང་འབྲེལ་པའི་བག་ཆགས་ཀྱིས་
མ་བསྐྱེད་པའི་ཟག་མེད་ཡིན་པས། དེའི་ངོ་བོར་བག་ལ་ཉལ་དེ་གནས་པ་མི་རིགས་ལ། དབང་
ཤེས་གྲང་དེའི་རྟེན་དུ་མེད་ཅིང་གཟུགས་གྲང་དེའི་རྟེན་དུ་མི་རིགས་ལ་ཀུན་གཞི་ཡང་མི་འདོད་པས་དེའི་
རྟེན་མེད་པར་འགྱུར་རོ་སྟུམ་ན། སློམ་མེད་དེ་དེའི་ཚེ་ང་ཙམ་ཞིག་སློམ་སྤང་གི་བག་ལ་ཉལ་གྱི་རྟེན་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་ཏེ། སྤང་གཉིན་གཞན་ལ་ཡང་དེ་བཞིན་དུ་ཤེས་པར་བྱའོ།

ניתן לתהות על דבר נוסף:

הבה ניקח את פרק הזמן שבו אדם נמצא בחלק "שאיין-להפסיקו" של דרך הראיה [התפיסה הישירה של ריקות]. נוכל לקבל שבזמן זה המחשבות השליליות שמחוסלות באמצעות דרך זו לא מופיעות יותר, אבל נאלץ להודות שהדברים השליליים שמחוסלים על ידי דרך התרגול עדיין נמצאים שם, באופן רדום.

בזמן ספציפי זה, ההכרה אינה מוכתמת, אינה מושפעת על ידי הזרע המנטלי שגורם למצב התודעה השגוי, שבו המופעים של דברים והאופן שבו הם באמת שונים זה מזה. ולכן לא ייתכן שבזמן זה הזרעים יהיו שם, רדומים, מעצם איכותה של התודעה במצב זה. אין בזמן זה גם מודעות של החושים שיכולה לשמש כבסיס לזרעים המנטליים הללו, ויהיה זה גם לא נכון להגיד שהצורה הפיזית יכולה לשמש כבסיס כזה. יתירה מזאת, לטענתכם [דרך האמצע] אין בכלל מודעות בסיס. ואם כך זה מאלץ אותי לחשוב שאין שום בסיס שבו דברים רדומים אלו יכולים לשהות.

אלא שאין כאן שום בעיה, שכן בזמן זה ה"אני" הפשוט הוא זה שמספק את הבסיס שבו שוהים הדברים הרדומים שמחוסלים על ידי דרך התרגול. אפשר להשתמש בטיעון זה גם לכל המקרים האחרים של דברים שאמורים להיות מחוסלים, ולאנטיידוט שמחסל אותם.

לקט 3: עמדת אסכולת דרך האמצע בנושא מקום שהייתם של הזרעים הקארמיים עד לרגע שבו הם מבשילים.

གུན་གཞི་ རྒྱུ་གྲུབ་པ་མེད་པར་འདོད་པའི་སྤྱོད་ལུགས་ལ། དངོས་པོ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ་མེད་པར་འདོད་པའི་སྤྱོད་ལུགས་ལ། སོགས་ཁས་མ་སྐྱེས་ཀྱང་ལས་འབྲས་ཀྱི་འབྲེལ་པ་འཐད་ཚུལ་ཇི་ལྟར་ཡིན་ཞེ་ན།

הרי הנקודה השנייה⁴. ניתן לשאול את השאלה הבאה:

אלו הסבורים שלישויות אין קיום טבעי⁵ אינם מקבלים את הרעיון של מודעות הבסיס וכולי; כיצד אם כך, הם יכולים עדיין לטעון שמנגנון הפעולה של קארמה עובד ושתוצאותיה נכונות לחלוטין?

བདེ་བ་ ལས་དང་དེའི་འབྲས་བུའི་བར་དུ་ཡུན་རིང་པོར་ཚོད་པའི་དགོ་མི་དགོའི་ལས་ལས་ཀྱང་། དང་སྤྱོད་བསྐྱེལ་སོགས་ཀྱི་འབྲས་བུ་འབྲུང་བ་ནི་རང་གི་སྤེལ་བའོང་འོག་ཐམས་ཅད་འདོད་ལ། དེ་ལ་ ལས་དེ་འབྲས་བུ་འབྲིན་པའི་སྤེལ་འོགས་བར་དུ་གནས་ན་ནི་ཉག་པར་འགྱུར་ལ། ཉག་པས་དོན་བྱེད་ པར་མི་རྣམས་པས་ལས་ལས་འབྲས་བུ་འབྲུང་བའི་འབྲེལ་པ་མི་འཐད་དོ།

כל האסכולות הבודהיסטיות, הגבוהות או הנמוכות, מקבלות את העיקרון שתוצאות של הנאה וסבל וכולי נובעות ממעשים טובים או רעים, למרות שבין ביצוע הקארמה המקורית ועד שמבשילות תוצאותיה יכול לעבור זמן רב. הבעיה היא שאם הקארמה נשארת רדומה במשך כל התקופה עד לרגע שבו היא מבשילה, היא חייבת להיות בלתי משתנה. אולם דבר בלתי משתנה אינו מסוגל להשפיע על שום דבר, וכך לעולם לא ייתכן הקשר בין הקארמה לבין תוצאה כלשהי.

⁴ מתוך דיון שונה מקודמו.
⁵ היינו: אסכולת הפרסנגיקה מדיימיקה, שנקראת גם "אסכולת התוצאה"

המשמעות של פסוק זה, לפי הביאור, היא שאף לא אחד מכל העולמות הרבים שיש בנמצא מתקיים מתוך איזו מהות עצמית משל עצמו: כל אחד מהם אינו אלא תוצר של המשגה שלנו.

བརྒྱུ་པ་ལས་ཀྱང་། རྟོག་པ་མེད་པར་འདོད་ཆགས་ལ། །སོགས་ལ་ཡོད་ཉིད་ཡོད་མིན་ན།
།ཡང་དག་དོན་དང་རྟོག་པ་ཞེས། །སློབ་པ་ལྷན་པ་སུ་ཞིག་འཇོན། །ཞེས་གསུངས་ཤིང་དེའི་
འགྲེལ་པ་ལས་ཀྱང་། རྟོག་པ་ཡོད་པ་ཁོ་ནས་ཡོད་པ་ཉིད་དང་། རྟོག་པ་མེད་པར་ཡོད་པ་ཉིད་
མེད་པ་དེ་དག་ནི། གོར་མ་ཆག་པར་ཐག་པ་བསྐྱོགས་པ་ལ་བཏགས་པའི་སྐྱུ་ལྟར་རང་གི་ངོ་བོས་
མ་གྲུབ་པར་ངས་སོ། །ཞེས་གསུངས་ཏེ་ཡང་དག་དོན་ནི་རང་གི་ངོ་བོས་གྲུབ་པའོ། །རྟོག་པ་ནི་
དེ་ལ་བསྐྱོས་ཏེ་སྐྱེ་བའོ།

ארבע מאות הפסוקים¹⁰ אומר אף הוא:
ללא המשגות, תשוקה ודומיה
כלל אינם יכולים להתקיים;
כיצד אם כן יאמינו ברי התבונה
במציאות ובמושג?
הביאור לספר אומר:

דברים שאפילו לא יכולים להתקיים בהעדר המשגה, הם ללא שום צל של ספק, דברים שאינם יכולים להתקיים בגלל איזה טבע משל עצמם: הם כמו סליל של חבל שאותו אנו מכנים "נחש".

הביטוי "מציאות" כאן מתייחס למשהו שיכול היה להתקיים באמצעות מהות משלו. "מושג" היא העובדה שדברים מופיעים באמצעות תהליך של המשגה.

།འགྲེལ་པ་དེར་ཆགས་སོགས་རྣམས་ཐག་པ་ལ་སྐྱུ་ལྟར་བཏགས་པ་ལྟར་གསུངས་པ་ནི་མཚན་པ་ཙམ་
སྟེ། ཚོས་གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱང་ཐག་པ་ལ་སྐྱུ་ལྟར་བཏགས་པ་ལྟར་རྟོག་པས་བཞག་པར་འཆད་
པའོ། །དེ་ལ་ཁྱ་བའི་མདོག་དང་འགྲེལ་ལུགས་སྐྱུ་ལྟར་དང་འདྲ་ཞིང་། ཡུལ་མི་གསལ་བར་སྐྱང་
བ་ན་ཐག་པ་ལ་འདི་སྐྱུ་ལོ་སྟམ་པ་འབྱུང་ངོ་། །དེའི་ཚེ་ཐག་པ་ལ་ཐག་པའི་ཚོགས་པ་དང་ཆ་ཤས་
སྐྱུ་ལྟེ་མཚན་གཞིར་འཇོག་རྒྱ་རྒྱུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པས། དེའི་སྐྱུ་ལོ་རྟོག་པས་བཏགས་པ་ཙམ་སོ། །

כאשר הביאור אומר ש"תשוקה ודומיה" הם כמו חתיכת חבל שמכונה "נחש" הוא נותן רק דוגמה אחת; כוונתו לומר שכל אחד ואחד מן האובייקטים הקיימים אף הוא כמו החבל שמכונה נחש: הם כולם נקבעים על ידי התהליך של המשגה.

כאן דוגמת הצבעים של החבל והאופן שבו הוא מצונן גורמים לו שיראה כנחש; ואם אתה נמצא במקום שממנו אינך יכול לראות אותו היטב, אתה מתחיל לחשוב לעצמך "זה נחש!" אבל העובדה היא שאין שום

¹⁰ Catu:shatakash'astrā Karika או בטיבית (dbu ma bzhi brgya pa), uma shi gyapa, או בקיצור gya pa, הוא ספרו של מאסטר אריידווה שבו הוא מבאר את משמעות כתביו של מורהו, ארייה נרג'ונה.

אם מישוהו שם קץ לבורות,
כיצד ייתכן שהדבר שהסתיים
למרות התפיסה השגויה,
לא יכול להיעלם,
ואפילו לא במושג?

རང་གི་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་གྲུབ་ན་གནས་ལུགས་སུ་གྲུབ་པར་འགྱུར་ལ། དེའི་ཚོལ་ལྟུང་པ་ལོག་པ་ན་
གསལ་ལ་དུ་འགྲོ་དགོས་ཀྱི། ལྷོག་པར་མི་འགྱུར་རོ། །ཞེས་པའི་དོན་ནོ།

הפירוש של שורות אלו הוא כדלקמן: אילו היו הדברים קיימים בזכות איזו מהות משל עצמם, הרי שהם היו מתקיימים בתור איזושהי מציאות עצמאית. ואם כך הדבר, אז כאשר אתה סוף סוף קץ למצבי התודעה השגויים, הם לעולם לא היו יכולים להיעלם, למרות שבעצם היו צריכים להיעלם.

།སེམས་གཙོ་བོ་ཡིན་པ་དེ་ཉིད་བསྟན་པའི་ཕྱིར་བཤད་པ་དེ་ལ་སེམས་ཅན་གྱི་འཇིག་རྟེན་ནི་རང་གི་
སེམས་ཀྱིས་བསགས་པའི་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པས་བདག་གི་དངོས་པོ་རྟེན་པ་ཡིན་ལ། ལྷོད་གྱི་
འཇིག་རྟེན་ཤིན་ཏུ་སྣ་ཚོགས་པ་ནི་སེམས་ཅན་དེ་དག་ཁོ་ནའི་སེམས་ཉིད་ཀྱིས་བསགས་པའི་ཐུན་མང་
བའི་ལས་ཀྱིས་འགོད་པ་སྟེ་སྦྱིད་དེ། རླུང་གི་དྲིལ་འཁོར་ནས་ལོག་མིན་གྱི་སྦྱོད་གྱི་མཐར་ཐུག་པའོ།

התודעה היא הדבר העיקרי; וכדי להראות זאת מובא בכתבים ההסבר הבא:

העולם, בדמות אלו החיים בו, מוצא את שורש קיומו באמצעות הכוח של הקארמה שאותה הם צברו בתודעות שלהם, ובאמצעות המחשבות השליליות בתודעות שלהם. גם כל המגוון העצום של העולמות, כל המקומות שבהם יצורים אלו חיים, נוצרו והוצבו היכן שהוצבו ידי הקארמה המשותפת של כל היצורים הללו ולא על ידי ידי אף אחד אחר – רק על ידי הקארמה שבנבכי תודעתם. זה אמור בכל פרט ופרט ועד לקצה העולם, החל מהדיסקית הגדולה של הרוחות שסובבת מתחת לפלנטה שלנו,¹¹ וכלה בגן העדן הזמני הגבוה ביותר, זה המכונה "שאין מעליו"¹².

།དེ་ལ་མི་བྱ་ལ་སོགས་པའི་མདོངས་ལ་སོགས་པ་སྣ་ཚོགས་པ་ནི། སེམས་ཅན་དེ་རྣམས་ཁོ་ནའི་
ལས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པས་སྦྱིད་པའོ། །པད་མ་ལ་སོགས་པའི་འདབ་མ་དང་ཁ་དོག་སྣ་ཚོགས་པ་ནི།
སེམས་ཅན་གྱི་ཐུན་མོང་གི་ལས་ཀྱིས་བསྦྱིད་པའོ། །དེ་བཞིན་དུ་གཞན་ལ་འང་ཤེས་པར་བྱའོ།

בנושא זה, הדוגמאות המורכבות על נוצות הטווס ואובייקטים דומים אחרים, נוצרו על ידי הקארמה האישית של כל יצור. פרטי הפרטים של עלי הכותרת והצבעים של פרח הללוטוס ודברים שכמותו נוצרים בכוח הקארמה המשותפת של היצורים החיים. ניגן ליישם עקרונות אלו גם לכל המקרים האחרים.

¹¹ תיאורים אלו תואמים את תיאורי העולם המיתיים שבפרק 3 של האבהידהרמה קושה.
¹² זה המכונה בטיבטית ogmin ('og min), ובסנסקריט Akanishtha

བཞིན་དུ་འགྲོ་བའི་བྱིན་པ་པོ་ཉིད་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ལོ། །དེས་ན་སེམས་ལས་གཞན་པའི་བྱིན་པ་པོ་
བསྐྱོག་པ་སྟེ་བཞག་གི། ལྷི་རོལ་གྱི་གཞུགས་ནི་བཞག་པ་མ་ཡིན་ལོ།།

כמו כן נאמר בכתבים הקדושים שכל אחת ואחת משתים עשרה החוליות של שרשרת ההתהוות המותנית תלויה רק בדבר אחד: בתודעה. זה מרמז על משמעות נוספת של המילה "רק" בביטוי "רק תודעה". כאן הנקודה היא שהתודעה היא הדבר העיקרי. האזכורים הקודמים מהכתבים מציגים את טענתם בניסוח שלילי, ואילו הטיעונים האחרונים מציגים את עמדתם בדרך חיובית.

מכאן אנו רואים שהתודעה הינה הסיבה העיקרית היחידה שגורמת לכל מה שמופיע בחיינו. הסיבה העיקרית היא לא אחרת מאשר התודעה. לכן כאשר הסוטרות מדברות על "רק תודעה", הן מדגישות את הנקודה שהתודעה היא הדבר העיקרי, ולא החומר. ולמרות שאנו מודים ללא שום ספק שחומר פיזי קיים, חומר זה אינו הבורא הראשי של היצורים חיים כפי שעושה זאת התודעה.

לכן כל ההתייחסויות הנ"ל מהכתבים מכחישות שההיפך מהתודעה, משהו שאינו התודעה, יכול להיות הבורא. אבל הם אינם אומרים שאין בכלל שום אובייקטים פיזיים חיצוניים.

(המשך יבוא)